ეროვნული ბიბლიოთეკა

ლიტერატურული საქართველო

ლიტერატურული საქართველო * LITERATURULI SAQARTVELO * ЛИТЕРАТУРУЛИ САКАРТВЕЛО

15 ნოემბერი 2024წ. №15 (4093) გამოცემის 94-ე წელი ფასი 2 ლარი

ბელა უალვაშვილი

ზამთრის მიწურულის ლექსები

თორეზ

გამოფხიზლდით, ქართველებო,
გამოიფხიზლეთ,
თქვენივე სისხლ-ხორცს
ნურაფერს ერჩით!
სული უბერეთ ერთმანეთს
და ეფექეთ გვერდში!
თუ ავითვისეთ შოთასი
და ვაჟას მადანი,
ვნახავთ: იმათთან ვაჟკაცები,
განუერჩეელად ყველა მათგანი,
მტერს ხოცავენ - არა მისიანს...
ეს ქვეყანა ხომ ჩვენია და
არა - სხვისია.
სული უბერეთ, ქართველებო,
ერთიმეორეს,
სად გაგონილა შენიანის
ხოცვა, მტერობა...
თორემ ახდება მარადი მტრის
მარადი ნატვრა -
საქართველო უქართველებოდ!

როდის ყოფილა

თბილი ქვეყნებით მობრუნებულთ
ვხედავ ფრინველებს,
სარჩოსთვის ნასულთ,
მობრუნებულს ვერ ვხედავ
ქართველს,
საშინელია ეს ყოველი
და მხრავს ფიქრები,
ამ ფიქრებით დღეს ვაღამებ,
ღამეებს ვათევ.
მიეცით პური ქართველებს,
რომ არსად წავიდნენ,
აქ დაარნინონ შვილები
და ქართულად ზარდონ...
მილიონერო, რად გაჭირდება
მილიონები,
გაუნანილე გაჭირვებულთა -

▶▶ დასასრული გვ-7 ბვ.

ისევ საგურამოში

8 ნოემბერს ტრადიციულად ალინიშნა ილია ჭავჭავაძის დაბადების დღე. ზეიმს მშვენერი დარი დაემთხვა და მუზეუმს არც სტუმრები აკლდა.

წინაპაპრში, ილიას ობელისკთან, დაირეკა ესპანელთადან ჩამოტანილი ზეთისხილის ნერგი, რომელიც სამას წელს ცოცხლობს.

სახლ-მუზეუმის ეზოში მდებარე სცენაზე გაიმართა საზეიმო კონცერტი. მონაწილეობდნენ საგურამოს ქორეოგრაფიული ანსამბლი „დაკითიანი", საგურამოს მუსიკალური სკოლის მოსწავლეები, მცხეთის კულტურის ცენტრთან არსებული ქორეოგრაფიული ანსამბლი „ოოკეა", თბილისის მე-8 საგარო სკოლის მოსწავლეები.

— მოეწყო სამხატვრო სკოლა „ნინიას" სტუდიის სტუდიის მოსწავლეთა ნამუშევრების გამოფენა.

გაიმართა საგურამოს ლიტერატურული პრემიის ლაურეატების დაჯილდოება. 2024 წლის „საგურამო" საზეიმოდ გადაეცათ მიხო მოსულიშვილს (პროზა), თამაზ ბარჯაძეს (პოეზია), გიორგი ხორბალაძეს (კრიტიკა), ლანა ლოლობერიძეს (თარგმანი), ელგუჯა ხინთიბიძესა და ვიტალენ გურულს (მეცნიერება), ნინო ჩაკვეტაძეს (მხატვრობა), მზეცქალა მარიეს (ილია ჭავჭავაძის შედევრი „მარად და ყველგან. საქართველოო, მე ვარ შენთანა").

ჩვენი სპეც. კორ.

• ხსოვნა

აქყოფნისაკენ

გრიგოლ აბაშიძე -110

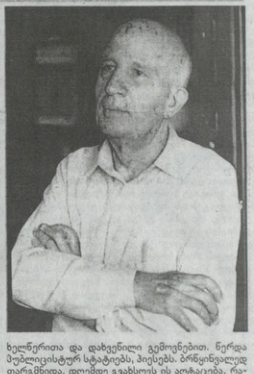

მშვიდ, მწყაზარ, ღიმილიან სახეს რალაც უხილავი მეტს უსახავდა. უფლად ეს იყო ის ძველ ქართველთა სიკეთის შეტვა, რომელსაც მთელი ცხოვრების განმავლობაში აკოცხლებდა თავისი ნიგნების ფურცლებზე.

საკვირველი კი იყო, როდისაც ასწრებდა ისტორიის ლაბირინთებში შესვლას, როცა მუდამ საპასუხისმგებელო თანამდებობები ეკავა და მოცალი არ ჰქონდა.

ალბათ ეს იმის ამბკიციებს, რომ მისთვის მთავარი იყო არა თანამდებობა, არამედ შემოქმედება.

ასეთი იყო გრიგოლ აბაშიძე, ეს იყო მისი ხასიათი, მისი კულტურულ-ინტელექტუალური მონაწილი.

მნერლობაში ფეხის შემოდგმიდან საქართველოს ისტორია იყო მისი მთავარეული ნაკარი. ამ გატაცებამ შეაქმნევინა XIII საუკუნის ქართული ქრონიკა, ტრილოგია - „ლაშარელა", „დიდი ღამე" და „ცოტნე ანე ქართველთა დაცემა და აბაილება"; პოემა „გიორგი მეექვსე". იგი ისტორიაში, უპირველეს ყოველისა, სიმართლეს ეძებდა და არა იდეალს. ნარსულს რომანტიკული სპეტეული ჩაბოალილი და დადგიხატა სინამდვილე მოელი თავისი შუქ-ჩრდილებით, დაგვანახვა, რომ ქართველთა „ოქროს ხანის" დასასრული, დიდი საქართველოს დაშლა-განადგურება გარეშე მტრების შემოსეეებმა კი არა, ქართველთა შინაპლილობამ, ურიერთმმტრობამ და ხნოობრივმა დაცემამ გამაპორობა.

ერგოდ აბაშიძის ნაწარმოებებში იმასაც ვხედავთ, რომ ქართველი ხალხის ისტორია არის გამუდმებული ბრძოლა საკუთარი მიწა-წყლისა და სამკეიდროს დაცვისთვის, მამაპაპეული ენისა და სარსმენოების შენარრნენბისთვის: მტრისგან განადგურებულ ქვეყანაში ახალი ძალიან ილვიძებდა ქართველი ერის შემოქმედებითი ენერგია. ინყებოდა დაპრეზენეა საკუთარ თავთან, საკუთარ სანოსიებთან.

გრიგოლ აბაშიძე მარტო ისტორიით არ ყოფილა გატაცებული, თანამედროვე თემებზეც ბერდა. რომანი „ყორნალი" სნორეულ მეოცე საუკუნის ადამიანის მორალურ-ეთიკური პრობლემების ასახვას მოფლენს.

შესანიშნავი პოეტი იყო, გამორჩეული ხელწერითა და დახვენილი გემოვნებით. ნერვა მეპალიციმტერ სტატიებს, პიესებს. პრნყინვალედ თარგმნილი, დღემდე გვახსოვს ის ალტაცება, რასაც ინვევდა მის მიერ თარგმნილი როსსორის, ბეტლფის, მიცკევიჩისა და სხვა ცნობილი პოეტების ლექსთა თარგმანების გამოქვეყნება.

გარდაცვალებამდე ცოტა ხნით ადრე გამოსცა ლექსების კრებული - „ჭაცრა, ულმობელი, მაგრამ სოსტერესო, ცხოვრებისეული სიბრძნით გაჯეფილი, სიცოცხლის სიყვარულისა და ერთგულების ნიგნი - სათაურით „პრეფინესაკენ", რომელიც იყო უკანასკნელი ნაბიჯი ამქვეყნად. აქ ყოფნისაკენ, აქ, ლიტერატურის ისტორიაში დამკვიდრებისაკენ. და ის დარჩა, დამკვიდრდა ამ ისტორიაში.

ივანე ამირანაშვილი

(თემის გაგრძელება მე-2 გვ.)

შარქუბი წარსულიდან

ვეხტანგ ჯაფარიძე

გვ. 3

იუდას გოლგოთა

გ. ფალაკაძის ესპი

გვ. 4

ოთარ მამფორია - 100

ზ. ბოტკოველის ნერილი

გვ. 5

გალაკტიონოლოგია

ნ. დარბაისელის ტრიპტიქი

გვ. 14

„ვეგეტარიანელი"

ანალი ნოგელიანი

გვ. 15

ᲒᲘᲚᲘᲐ ᲮᲐᲠᲐᲜᲐᲣᲚᲘ

ᲒᲠᲘᲒᲝᲚ ᲐᲒᲐᲨᲘᲫᲔ - ᲓᲦᲘ

ᲙᲘᲪᲮᲝᲑᲠᲘᲡᲐ ᲛᲘᲠᲛᲝᲜᲓᲔ ᲧᲣᲫᲒ ᲔᲓᲔᲚᲐᲜᲘᲫᲔᲑᲘ ᲨᲔᲖᲐ ᲛᲔ ᲛᲔᲜᲓᲐᲠᲘᲜᲐ, ᲠᲝᲛᲚᲘᲡᲐᲒᲐᲜ XX ᲡᲐᲣᲙᲣᲜᲘᲡ ᲛᲔᲠᲕᲔ ᲬᲚᲘᲡ ᲑᲝᲚᲝ ᲬᲚᲔᲑᲘ ᲓᲐᲬᲧᲝ ᲛᲔᲠᲘᲜᲐ ᲨᲝᲠᲘᲡ ᲨᲘᲜᲐᲣᲠᲘ ᲧᲣᲠᲗᲔᲑᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ. - ᲠᲐᲗᲐ ᲣᲜᲓᲐ ᲒᲘᲜᲓᲘᲠᲘᲜᲐᲗ? ᲐᲡᲔᲗᲘ ᲙᲘᲗᲮᲕᲔᲑᲘ ᲨᲔᲠᲬᲧᲚᲔᲑᲘᲡ ᲓᲐᲜᲐᲮᲕᲐᲡ ᲛᲘᲗᲮᲝᲕᲗ ᲨᲔᲜᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲧᲣᲠᲗᲔᲑᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲓᲐᲜᲐᲮᲕᲐᲡᲐᲜ. - ᲠᲐᲗᲐ ᲣᲜᲓᲐ ᲒᲘᲜᲓᲘᲠᲘᲜᲐᲗ ᲠᲘᲒᲘᲡᲐᲒᲐᲜ, ᲠᲝᲛᲚᲘᲡᲐᲒᲐᲜ ᲓᲐᲬᲧᲝ ᲛᲔᲠᲘᲜᲐ ᲓᲦᲔᲡ ᲨᲔᲠᲬᲧᲚᲔᲑᲘᲡ ᲨᲔᲡᲐᲮᲔᲑ ᲛᲘᲜᲓᲝᲡ ᲓᲦᲔᲡ ᲛᲔᲠᲕᲔ ᲬᲚᲘᲡ ᲑᲝᲚᲝ ᲬᲚᲔᲑᲘ ᲐᲠᲐᲤᲘᲠᲘ ᲐᲠᲘᲡ, ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲨᲔᲣᲫᲚᲘᲐ ᲨᲔᲜᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲓᲐᲜᲐᲮᲕᲐᲡ ᲐᲨᲙᲐᲠᲐᲓ

ვახტანგ ჯავახაძე

თენგიზ გოგოლაძე - მხატვარი

მარგანიშვილის მეხუთე ნომრის შენობაში - „ნიგნის სასახლეში“, რომელიც 1939 წელს აშენდა, მესამე სართულზე, მარცხენა კორიდორის მარჯვნივ პირველ ოთახში გასული საუკუნის ორმოცდაათიანი წლების მიწურულს ისხდა გამომცემლობა „საბჭოთა საქართველოს“ (ყოფილი „სახელგამი“) ქართული მხატვრული ლიტერატურის რედაქციის ექვსი რედაქტორი:

პროზაიკოსი თენგიზ გოგოლაძე,

მთარგმნელები ლია ელიოზოშვილი და მარო ბაკურაძე,

მთარგმნელი გივი ციცქიშვილი - გალაკტიონთან დაახლოებული პოეტის, გობრონ აგარელის ვაჟი,

ცეცილია ბუაჩიძე და თქვენი მონა-მორჩილი.

თენგიზ გოგოლაძე საინტერესო შარჟებს ხატავდა, რომელთა ნაწილი გამოქვეყნებულია ლიტერატურულ პრესაში.

ჩვენი მრავალდარგოვანი გამომცემლობა ოთხასამდე დასახელების წიგნს გამოსცემდა ყოველ წლიურად, რომლის ნახევარსაც ორიგინალური და თარგმნილი მხატვრული ლიტერატურა შეადგენდა.

1958 წელს გალაკტიონ ტაბიძის უკანასკნელ რჩეულს ვადგენდი და გალაკტიონი ხშირად მესტუმრებოდა ხოლმე, ჯერ ქალაქგარეთს მიისალმებდით და მერე ჩემს მაგიდასთან ჩამოჯდებოდა. ეს მაგიდა თენგიზმა შეიფერცერ დახატა ჩემთან ერთად. ამ არა-ჩვეულებრივ მაგიდასთან მე, როგორც რედაქტორი, გარდა გალაკტიონ ტაბიძისა, ვესაუბრებოდი აგრეთვე იოსებ გრიშაშვილს, გიორგი ლეონიძეს, სიმონ ჩიქოვანს, ანა კალანდაძეს, შოშანა ლებანიძეს და სხვა პოეტური კრებულების ავტორებს.

გალაკტიონის არქივში ამოვიკითხე:

- სახელგამში. ლია ელიოზოშვილს 1 ეგზემპლარი. ცეცილია ბუაჩიძე.

1958 წლის ჩანაწერია. ეტყობა, სურდა ჩემს მიერ შედგენილი რჩეულები ქალთაშვილებისათვის ეწოდება. სამწუხაროდ, ამ წიგნის დაბეჭდვას გალაკტიონი ვერ მოესწრო. რჩეული 1959 წლის მაისში გამოვიდა, თვითმკვლელობიდან ორი თვის შემდეგ.

თენგიზ გოგოლაძე რამდენიმე წლის შემდეგ სხვა სამსახურში გადავიდა და ჩემს მიერ შთაგონებული 21 ჩანახატი დამიბრუნა.

„2008 ნელი“ - ასე დასასათაურა თენგიზმა ერთი შარჟი 1958 წელს: ნარმოგიდგენია ნახევარი საუკუნის შემდეგ ხუთი დაბერებული რედაქტორი და ბოლოს - ჯუბო: „მარგო, ცეცილია, ვახტანგი, გივი, ლია და მე“. მარლაკა და სამწუხაროდ, თენგიზი 2008 წელს ვერ მოესწრო, 1996 წელს გარდაიცვალა - სამოცდაათი წლისა.

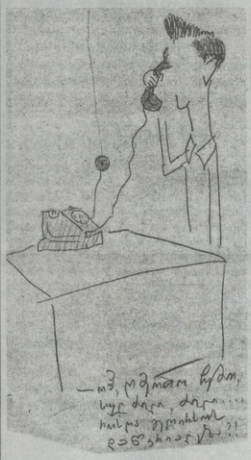

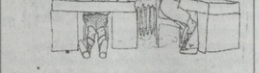

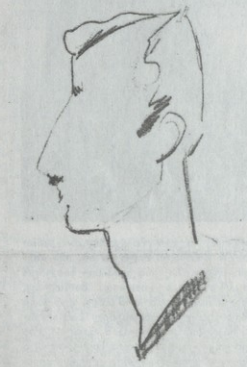

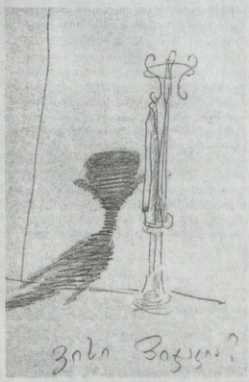

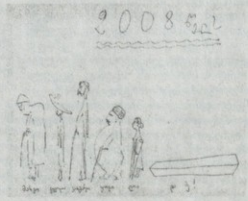

იუდას გოლგოთა

გუგა მგელაძე

„ისევ იკაწრება წარსული ეკლებივით"
გივი ალხაზიშვილი

„ ცა მინასავით შენაორთქლები,
აჭრელებული სიმარტოვის იეროგლიფით"
თამაზ ჭილაძე

ერთხელ, სიზმრიდან ასვეთი უცნაური ფრაზა ამეკვა: „თავი კაქტუსი მგონია, რომელიც დამტვერილი რაფაზე მდგომოვეს, უწყლოდ და დღენადაგ მტვერს ახვევენს. გაჩერის დღიდან სავსე ეარ გაქვავებული (ვრემლის ერისტალებით". (ცხადია, მაშინვე ჩავიწერე, რადგან ვგრძნობდი, რომ ადრე თუ გვიან ჩემს პიესაში აუცილებლად

ამოყოფდა თავს. ეს თვეების წინ იყო და იქამდე თვლემდა მეხსიერების რომელილაც გრილ სარკოფაგში, ვიდრე მაკა ჯოხაძის ახალი რომანის კითხვა არ დაეღვნეს.

დაპყურებ სათაურს და უკვე წინასწარ, ფურცლის გადაშლამდე გრძნობ სულზე ეკლის ჩხვლეტის ყრუ ტკივილს, სულ მალე რომ შეიძენს საგნობრივი სიმკვრივის უნარს. წიგნის ყრუსაგლესმომგვრელად

ლილეცვა, ტალლოვანი ყდა ხსოვნის კარიბჭისკენ მიმავალი ბილიკია ან, თუ გნებავთ, მეტაფიზიკური კომპასი - ბიბლიურ სამყაროში სახეტიალოდ. მართლაც, ყოველი ახალი წიგნი ხომ ახალ, ჯერ კიდევ ფეხდაუდგამელ, აუთვისებელ სამყაროსთან ზიარების პორტალია. მართალია, გზა ყოველთვის სიფათვებითაა სავსე, თუმცა ნამდვილი ლიტერატურის ელექსირივით მაცოცხლებელი ენერგეტიკითი დამუხტული და, ეროვნული მარადიული შუქით გაჩახჩახებული შინაგანი სამყაროს მქონე მკითხველი ყოველ სიტყვას თაფლივან ფიქსაცვით წუნნის ხოლმე. ეს ხომ თხრობის წყალობით მოგვრილი ნეტარება, ექსტაზია, წარმოსახვის ზეიმი. ჰოდა, სიზმრიდან გამოყოლილი ფრაზა სწორედ კითხვის პროცესში ამოიზარდა ისევ მთელი თავისი ტრაგიზმისა და სევდის

ექოებით. მაკა ჯოხაძისეული იუდა ისკარიოტელის სულის ხრიოკი ოდაბნო, რომგორც დამრავალი ოკეანე, სავსეა სიცარიელის ბასრი ნამსხვრევებით. მეტიც, მსმენელ ბრალდებული ერმელის კრისტალლების თუ კრისტალთა ნამტვრევების სასაფლაოა.

***

„ისკარიოტის ეკლები" - კითხულობ სათაურს და თითქოს სასა გეფფაქნება. გრძნობ, რომ ეს ფრაზა სამყაროსეული ტანჯვისაა და ტკივილის ხსნარშია ამოვლებული. ხსნარი ჯაკშნისა დავიწყების წყვდიადისგან თავის დასახსნელად, დროისგან დასახსტრმი მარადიული ბაკანია, ბედისწერის ბეჭედი, ტკივრი, დამღა. იწყებ კითხვას და რიფრაკის ნისფში გახვეული კეიპპოსუნის ანტიკური ტრაგედიის სისხლიანან სცენად ქცეული ისკარიოტის სამყაროში გადაჰყავხარ.

წყვდიადში ალმასებივით აბრწყინიალებული მეტაფორების, თხრობის რიტმული ეარიაციულობის, ფიერის მუსიკის და თავზარდამცემი პოეტურობის მეშვეობით, მაკა ჯოხაძე ქმნის ბავშვობის, ბავშვად ყოფნის ხსოვნის სულისშემძვრელ რეკვიემს. მეტიც, იუდას გზა ხომ კაცობრიობის გზაა, საკუთარი თავის შემოწმების, დადგენის ეკლიანი ლაბირინთი. იგი აგრეთვე ცნობიერების გოლგოთაა - დაკეცილად კათარტული აქმამდეგ. აქვე ისიც უნდა ითქვას, რომ იუდას სახის, ფსიქოტიპის კომპლექტყურობა გულისხმობს კიენისა და ოიდიპოსის ბედისწერათა დაჩრიქებული საცეცების მხუთავ ენერგეტიკას, მუხტს, კითხვის პროცესში ლავასავით რომ ამოხეთქავს.

ლავა შემთხვევით არ მოხსენებია: „ისკარიოტის ეკლები" ვნების ლავით ხურს. ხურს და თუხთუხებს ამ რომანის პერსონაჟთა სულების შეხვთქებში შედგად გაჩენილი მეტაფიზიკური ენატერები.

წიგნის დასაწყისში „ალებული" ნოტი განგაშის დამაყრუებელი ხმის მოლოდინითაა გაფეთქთილი: „ბებიაილი თაღოვანი სარკმლიდან გაპყურებდა რიტრაკის

ნისლში გახვეულ კეიპპოსუბს. მეციხოვნეთა შუბებივით რომ აღმართულიყვნენ სასახლის გალავანსა და ისკარიოტს შორის. ოდრტვინელად ეძინა სოფელს. ჩიტების ფიფვეი შეციებული სითბოს ნაზავად ფრთხიალებდა ჰაერში. თანდათან იშლებოდა, ნაკადებად მიერმართებოდა მღვიმეებისაკენ. ყურის ნიგარებში კაპილარებს ადეგნებული, ფრთხილად ელამუნებოდა ძილბურანის ზღვარს. დღეღაამის გასაყართან ფშვნანვდა სოფელი. აბიგაილს კი რანაფლა, არ ეძინა."

და მერე: „არც სიმონ-როველს ეძინა".

ესენი ჯერ კიდევ დაუბადებელი იუდას მშობლები არიან. გრძნობთ, არა, დიდი რყევების, შეჯანჯღლარების, სისაზარლის მომმყანი ტკივილის დანაღმული ქმოებ? როგორ გამეშეტეთ, გასევდისძეგლეებულან იუდას მშობლები! რა აშფოთებთ მათ? რა აწრიალებთ? რა არ ასვენებთ? ამ შეკითხვაზე პასუხს სულ მალე, იმავე გვერდებიდანვე ეიგებთ. ვიგებთ აი, ამ, მე ვიტყოფი, ულრან ტკეცში გასარლასავით, მჭახე, ბიძით დატენილი ფრაზით: „ამის გაჩენას, მირჩევნია, მოკვედე."

მაკა ჯოხაძემ, ყველა სხვა ნამდვილი მწერლის მსგავსად, იცის, როგორ ნარმოქმნას მკითხველში ტრუანტტელის ჭიანჭყვეტები. ეს, ერთი მხრივ, თუ მისი სტილისტიკის რანდენიმე უარსებითეს კომპონენტს გავითვალისწინებთ, ლირიზმის ჩახჩახა ბუქის და სამყაროს განცდის სიფაქიზის, ხოლო, მეორე მხრივ კი, ადამიანში არსებული ტრაგიკული იმპულსების სიმძაფრის მეშვეობით იბადება. ამდენად, მისი „ფიქვები უდაბნოში", „მკვდარ გუბეში ნასროილი კენჭები", „ზღურმლზე", „ჩორჩოლას თოელი" თუ „ისკარიოტის ეკლეკები" ესთეტიკურ ტკბობასთან ერთად კიდევ ერთხელ გვადფიქრებს გაჩენის სევდის მარადიულობაზე. ეს სევდა ბავშვობიდანაა ამოზრდილი. ბავშვობაშია საძიებელი მისი ბოლქები.

***

„ბავშვობა სამოთხის ხატია. ბავშვობის ხანა თან სდევს ადამიანს, როგორც სამოთხისეული სრულყოფილების, უზრუნველობის, სასწაულების ბუნებრივი ნოსტალგია. (...) ბავშვობაში არის საიდუმლო. ბავშვი ახლოს არის რაღაც საიდუმლოსთან და მას აქვს ბინი განცდა, რასაც ადამიანი კარგავს ასაკში შესვლისას."

- იუდას ბავშვობაზე ფიქრისას სწორედ ეს ფრაგმენტი გამახსენდა ასოციაციურად ზურაბ კიენიძის ბრწყინვალე ნიგნიდან „ამარგი/ალუდას ხმაბრი". მაკა ჯოხაძისეული იუდა ხომ (ჯერ კიდევ ჩვილობაში, თან სახელშეურქმეველი!) მალევე მოიშორეს და კალათით მეციურეს გასათვალისწინებელია ის ფაქტიც, რომ ეპიზოდები ერთმანეთისგან სამი ვარსკვლავეთითაა გამოყოფილი: ეს ნაბიერი შეჩერების და ამოსუნთქვის ნიშანია, რადგან თანდათან ტრაგედია სულ უფრო მეტად სისხლიანი ხდება. გრჩება განცდა, რომ სადაცაა ყვირილი ზღვის დაბზარავს და მინა ზღვის ნამსხვრევებით აივსება. ყვირილი კი სულ უფრო მეტად ემსგავსება ყმუილს, მერე კი ხვიელს... სისაზარლის

ეს გრადეცია, ეს ტრანსფორმაცია ნარმოსახვის გამოაგნებელ, უშრეტ უნართან ერთად ადამიანის შინაგანი სამყაროს ნვდომით, მისი სულის მღვიმეში შესვლით და პერსონაჟად გარდასახვით მიიღნევა.

ამ რომანში ყოველ სამნერტილს შორის ვერთქმელი, თუმცა ნაგულისხმეი სევდის არქიპელაგები თვლემენ...

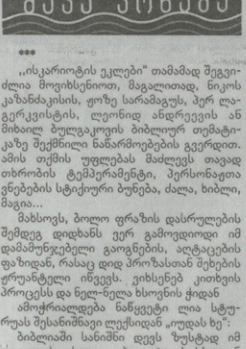

***

„ისკარიოტის ეკლები" თამამად შეგვიძლია მოვიხსენიოთ, მაგალითად, ნიკოს კაზანძაკისის, ყოზე სარამაგოს, პერ ლაგერკვისტის, ლეონიდ ანდრეევის ან მიხაილ ბულგაკოვის ბიბლიურ თემატიკაზე შექმნილი ნაწარმოებების გვერდით. ამის თქმის უფლებას მაძლევს თავად თხრობის ტემპერამენტი, პერსონაჟთა ვნებების სტიქიური ბუნება, ძალა, ხიბლი, მაგია...

მახსოვს, ბოლო ფრაზის დასრულების შემდეგ დიდხანს ვერ გამოვდიოდი იმ დამამუნჯებელი გაოგნების, აღტაცების ფაზიდან, რასაც დიდ პროზასთან შეხების ფრუანტელი ინვევს. ვიხსენებ კითხვის პროცესს და ნელ-ნელა ხსოვნის ჭიდან

ამოყრილდება ნაწყვეტი ლია სტურიას შესანიშნავი ლექსიდან „იუდას ხე":

ბიბლიაში სანიშნი დევს ზუსტად იმ ადგილას, სადაც პილატე სისხლიან ხელებს იბანს,

მაგრამ თავი ისე ტკივა,

თითქოს იერუსალიმის საძოველელ მზეზე უნდა იმშობიაროს...

და სწორედ მისი ტკენინდან გამოფის კაცი, რომელსაც ათი იუდა უზის გვამში,

მაგრამ ისეა მიტყუებული მთელ ქალაქთან, რომ თავსაც ვერ მოიკლავს,

ყვლეას თუ არ შეეკითხა

და ივლის ასე, ცას გამოკერებული მტკივანი სინდროსი,

ერთ მშვენიერ დღეს ქუჩაშ რომ არ შემოგებეს ხე, საგანგებოდ აყვავებული

და იმედის მომცემი,

რომ მისთვისაც არსებობს

ბუნების ბოლო სიჩვილე – მონანიება...

მართლაც, იუდას ამბავი ხომ დროის მიღმაა გატანილი. მისი გატანჯული სულის ხეტიალი ისეთივე მარადიულია, როგორც ტკივილი ხსოვნის კაქტუსები...

ზაალ ბოგაეველი

ლექსი ვიყავ და ლექსს ვწერდი

ვის ვის და ოთარ მამფორიას სრული უფლება ჰქონდა, ხმამაღალი ეთქვა, ლექსი ვარო. დიახაც რომ ლექსი იყო, ლაღი, ენერგიისი თუ არაგვიანი მოვარდნილი ლექსი, სულ რომ გვიფიროიანებდა და სამშობლოს სიყვარულით აღგვავსებდა. დიდ თანამოკალმეთა დარად „თავის თავს ხართან ინიციებდა, ქვეყნის მარჩენელ ხართან. აკი წერდა კიდეც:

იმ ხარს ვგავარ, ტანჯვის უღელს
რომ თელის ზეცის მოწყალებად,
რქებით ჭიშკარს როცა უღებს
გაზაფხულის მობრძანებას.

თუმცა ერთ-ერთ ლექსში, რომელშიც ხარსა და მარტორქას ადარებდა ერთმანეთს, ასე მიმართავდა ხარს:

ხარო, ორი რქა რად გინდა,
მაინც უღელი გიდგია.

იმ ხარში რომ სამშობლოს გულისხმობდა, ამას რა მიხვედრა უნდა, არც იმის გასიგრძეგანება გაგვიჭირდება, თუ რა ნაცნობი ტკივილითაა გაჯერებული ეს სტრიქონები, რამდენი სევდა და ნაღველი მოწვეთავს. ოღონდ, საოცარი ისაა, რომ ეს ლექსი 1955 წელს დაინერა, საბჭოთა ტირანების აპოგეის ჟამს, იმ დროს, როცა მსგავსი სტრიქონებისთვის ციმბირს უკან აგზავნებინებდნენ ყველას, ვისაც „დიდად საბჭოთაზე" ოდნავ გადაკრული სიტყვა ნამოცდებოდა. ეს, რა თქმა უნდა, ოთარ მამფორიამაც იცოდა, მაგრამ სხვანაირად ცხოვრება და ღვნა არ შეეძლო. საკრთველო ხომ მისი არსებობის ანისა და ჰოეს წარმოადგენდა.

როცა ლექსს ვწერ,
დილაა თუ ბინდია,
საქართველო
ჩირაღდანად მინთია.

ქართულ მინას შუსტროფად მინდიასაკვით. ამ მინამ ხომ საკუთარი ხმრბები ზიდა ჩვენი ამაყი და ქედუხრელი ვგმრობის მნეკრაკლები, ჩვენი ხმალი და ვაზი, ზიდა მამუალს გმინვა და ცრემლი, უთვალავი ტაძარი და ციხე-კოშკი.

პოეტი იმ ზარებს ჭირისუფალი იყო, ადრე ქუდზე კაცს რომ უხმობდნენ საკართველოს გადასარჩენად გამმართულ ომებში, მარაბდასა თუ კრნანინში, ის ზარებისა, რომლებსაც მირიადი ნატყვიარი თუ ნახმლეკი ატყვიათ და მაინც მზად არიან ძველებურად გაუბზარავი ხმით იგრგვინონ სამშობლო ქვეყნის სადიდებლად. პოეტს იმ ქართველების დარდიც გაეთვისებინა, რომლებსაც ორგულობამ და გაუტანლობამ საშოალება არ მისცა იერთია მიწისათვის ბოლომდე დახარჯულიყვნენ და დღემდე დაიმსახურებული ცილისწამებების ობიექტად ქცეულნან. ერთი მთაგანი ხომ გიორგი საკაკაძე, ნოსტალეი ციხეს რომ ეეედრება, ნისლი რომ შემოგხვევია, ის ნისლით შემოხვიე იარაო, ჩემს გულში მუდამ საკართველო ფეთქავთდა და ამიტომაც ჩოხის კაკეთით მუდამ დამქონდა ქართლის მიწა, ბაბტას თავის რომ მაგონებდა და მაალმასებდაო. არც ნებსითი თუ უნებლეკ მოღალატეები დაეინყებია იაზონზე, ფერეფნოთა უფლისნულზე. თავდავინყებით შეუყვარებულ ქალს სამშობლოს ღალატს არ პაპიოობს და თუმცა შემშარავ, მაგრამ მაინც სამარხლიან და ადეკვატურ შეფასებას აძლევს:

უსამშობლო შეილთა სხეულს
და მოკეეთილ თავებს
ნაიფარებ მაგ მოსასხამს,
ვით კოლხეთის ღამეს.

თავად კი მარილაც ვერ გაერკვია, ვინ ან რა იყო, ზმინდა ნინოს თმებით დაწნული ვაზის ჯვართან დამბობილი პილიგრიმი თუ ვარძიის დაცვაროო ლიდი, დღემდე რომ სასოებით უფრთხილდება თამარის ნაფეხურებს, ეკლათიდან ფარენილი არნნავი თუ ზედაშეთი აგსებული ბარძიები, დარიალზე მოხეეული ნისლი თუ ცრემლებით გაბზარული ჩანგური. იქნებ მხოლოდ ლექსი, ან სიყვარული, რაც, ფაქტობრივად, ერთი და იგივეკი.

რა თქმა უნდა, ლექსი იყო, პოეზიის, ლექსის რანდი და მასზე უკეთ აბა ვის მოეხსენებოდა, რომ ნაგრიგალარ მუხას ფესვებს პოეზია უმაგრებდა, ისიც იცოდა, რომ თუ საქართველოს მთა-ვეულნს უკვდავება უნერიათ, ეს იმიტომ, რომ ცაფირუნის კაბადონზე მარადიულად ანთია „ვეფხისტყაოსანი", რომელსაც ქარაშოტები გაშმაგებთი, რაღაც საოცარი დაგემოვნებთი უფურცლავენ ავთანდიღლის ანდერძს.

ოთარ მამფორიას კარგად მოეხსენებოდა, რომ თუ ჭეშმარიტ შემოქმედი ხარ, შენი ოცნება მუდამ შემოდგომის მენამფილი ცისკენ უნდა მიისწრაფოდეს.

სუფთ მაშფოთე, გამაადფთრე
გაბმეულ სიტყვის მსგავსად,
მაგ ჩქერებით, მაგ ტორებით
კვლავ მზეს შემახელე.

ბენეის ხიდზე უნდა იართ, ზვავის ძალა უნდა გკონდეთ, რათა სიყვარულის ცეცხლით მძლეოთ და ელვასავით შემამსხვრიოთ უქაოქთესი მთების ჯვაშანსო, მიმართავდა თავის სტრიქონებს, რომლებიც მათი პატრონის ხელში ქურანა ცხენებივით ჭიხვინებდნენ და სიკეთის, მშვენიერების, სილამაზის, ერთგულების დესანებად გვეელინებოდნენ.

ისევ გავყვები ოცნების ღელვას,
დავიფერფლები ნაბინერის ალით,
რომ დილით ლექსმა ჩემს მაგიერად
შეაღოს ყველა ოჯახის კარი.

დავიფერფლები სიმღერის ალითო, კი ამბობდა, მაგრამ ისიც ხომ იცოდა, რომ საუკუნეთა გრიგალები ჭეშმარიტ პოეზიას ვერაფერს აკლებს, რომ ლექსს რჩება ღამი და უკვდავება. ესეც იცოდა ამ ბრნყინვალე პოეტმა, რომელიც სიყვარულისთვის, დიდი ადამიანური ბედნიერებისთვის იყო გაჩენილი. სიყვარულს ეძღვნება მისი საუკეთესო ლექსები, ისეთები, როგორიც თუნდაც „ყაყაჩოა" - ერთ-ერთი შედევრი ქართული ლირიკული პოეზიისა. ეს ლექსი მაშინ იწერებოდა, როცა კაცს კაცი ერქვა და ქალს- ქალი. ყაყაჩო მისთვის საკართველოს მინდვრების თვალგაშიერა ასული იყო და, ალბათ, ამიტომაც ეს ტრაგი დღემდე ამ ლექსზე შექმნილი სიმღერა დიდი სიყვარულისა და ერთგულების ეტალონად, სიხარულს და შვებას რომ ჰგვრის მსმენელს.

ოთარ მამფორია რანდად იყო დაბადებული და კარგად მოეხსენებოდა, რომ ნამდვილ, ჭეშმარიტ სიყვარულს სათუთი მოფრთხილებას სჭირდება და რაც არ უნდა მოხდეს, თუნდაც მთელი სამყარო დაგიბრისპირდეს, თუნდაც მკვლელთა მთელი არმადა დაგადგეს თავზე, თუ კაცი ხარ, თუ მართლაც გიყვარს შენი სასიცი არსება, ბოლომდე სირნინდ უნდა დარჩე და აღესრულო ლექსად და კაცად

ო, ის ერთი სახლია,
შორი, შორი ნაბირი,
ეზოში კი ძალლია,
ჩემზე ყეფით დაღლილი.

კითხულობ ამ სტრიქონებს, რომლებიც თითქოს მხოლოდ ინფორმაციას გვაწვდიან რაღაც მოელენაზე, მაგრამ ჩვენ ხომ ვგრძნობთ, რამდენი განცდა, ენება თუ ზმანება ახლავს ამ ერთი შეხედვით ნეიტრალურ სტრიქონებში.

გულო, ჩაფექ საგულეა -
ვალმახვითი ნუ ფართქალება.
თვალო, მისნდეთ ცაში მერცხალს
და სიყვარულს ფთალოვალეთ.

ეს გაუმარჯოს პირველ სიყვარულს, ძველ ჭრილობაში ჩარჩენილ ისარსო, ნერწყვი პოეტი და კიდევ ერთხელ შეკვახსენებდა, რომ სიყვარული არცთუ იშვიათად ჯვარცმად გვექცევა ხოლმე, როდესაც ჩვენი ნანდაურები მასზე, როგორც მეზავრობისას ყურნოყრულ ამბავზე, ისე საუბრობენ.

ნახეალ, მოიხსენ მხრებიდან ტალღა,
გადაიქროლე უჩინარ ქალად
მაღლიდან გეფერება.
ჩაგხვევია სათაფლია
დაცვაურული გედვივი,
მეკრდზე მბრეედად დაგფრენია
ხვამლის თეთრი მერცხენი.

ქუთაისს უძღვნა მისი შემოქმედების ერთ-ერთი ვეფრგვინი - ბალადა „კარანაძის ცხენები", რომელშიც კიდევ ერთხელ გაცხადდა მისი პოეტური ძალმოსილება, სილაღე და თაყვანისცემა ქუთაისისადმი:

ქუთაისი ილვიძებდა, -
იმერეთის ფდეში,
ცისფერ ნისლში გიზგიზებდა
დათქოლილი ქედები
და რიონის ჩქერის ჩხრიალს
ისხურებდნენ ნანნაგდა:
ბალახეანი, საფიჩხია,
ჭომა, ბნანეეეეეანია.

ამ დროს ქუთაისურ ალითნი თითქოს ღმერთის საყურეზე ეკიდა, კარანაძის ეტლში თითქოს სრულიად ქუთაისი და მისი დარდიანმდობა იყდა, სტუმართმოყვარე, ხელგაშლილი და გულგაშლილი მამაძინძილი. დიახაც რომ, მხოლოდ ქუთაისელ პოეტს შეეძლო ინმა თქმა, რასაც ოთრ მამფორია ამბობდა:

ყველი აქ არი და მაინც კარი,
ჰე, მასპინძელო, დატოვე ღია.
ცარიელია ეს ერთი სკამი
და იქნებ ვინმე მოვიდეს გვიან...

სიყვარულითაა გამსჭვალული ოთარ მამფორიის ის ლექსებიც, რომლებიც მან ქართული მწერლობისა და ხელოვნების კორიფეებს მიუძღვნა. თუმცა ჯერ ის ციკალი უნდა ვახსენოთ, რომელსაც „დაფნის რტოები დედას" ჰქვია და მისი გულის მდუღარეს იტკვნს. დედი, შენი სული ჩაგისუნთქეკ, არასდროს რომ არ გამეყოფოო და ჩვენც ეძებე არ გეეპარება პოეტის გულნრფელობაში.

რა მოწინენრთ, რა სასოებით ეპყროპოდა ქართული პოეზიის, ქართული ლექსის ტიტანებს, იმ შვიდეულს, დლესაც ამაყად რომ ბრწყინავენ ქართული ზეცის კამდოინზე და ქართული სულისა და სულიერების მარადიული უკვდავების გარანტებად გვევლინებიან. ისინი პოეტს ტაძარებს აგონებედა და საქეეყნოდ აცხადებდა, არც ისე კადნიერნი ვართ, ჩვენი ადგილი არ ეიეცოდეთო, თუმცა

და საქართველოს მესიტყვედ
მისთვის დაგალოოცა ზეცამ,
დიდ ტაძრებს რომ არ შესეიოვდეს,
ბზარებს ლექსებთან ელესავთ.

ნიკოლოზ ბარათაშვილს, რომელთანაც განსაკუთრებულ სულიერ სიახლოვეს გრძნობდა, მისი ერთადერთი პოემა უძღვნა და ასე მოეფერა უღვთოდ აღსრულებული ყველა დიდი ქართველი რომანტიკოსის სულს.

ოთარ მამფორიას სიყვარულის თითქმის ყველა ასპექტზე გვსაუბრეთ და ლამის ერთ-ერთი უფთაფრესი გამმიმრნა. ის, თუ როგორ ეტრფოდა ქართულ ეაზსა და ღვინოს, რომელიც მისთვის ქრისტეს სისხლთან ასოციირდებოდა, რაც ღვთისმშობლის წილხედდომილი ქეეყნის შეილისთვის განსაკთრებით ძვირფასი იყო და, რა გასაკვირია, თუ უბრწყინვალეესი სტრიქონები უძღვნა ქართულ ეაზს - ჩვენს მარჩენალსა და ჭირისუფალს:

ვაზის შუქი სულის მზეა,
ქართველს ძარღვში უჩქეფს,
მისი ფესვი გაუფგია
მთებზე ციხე-ბურჯებს.

ოთარ მამფორია ის პოეტი იყო, რმელსაც მთაში აკანკალებული ნაციხარის, ფოთოლგაკვენილი ვერხეის, ჩამობჟანარ ქლაქში ატირებული ქრის, ციდან მონყვეტილი ეარსკვლავის დარდი ადარდებდა და

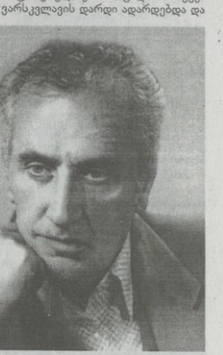

მოსცენებას უკარგავდა. ისიც ანუხებდა, როცა ყელგაბოჭილნ ხოხბეს: ბმმგაკვესებულ ემშეეენრიტ ყვავილებს შეაკლეებდა თვალს.

პოეტი იყო და იმის დანახვა შეეძლო, თუ როგორ ნეეთაცდა თეთრ ლეჩაეზე დარდი შავზე შავად, როგორ გალობდნენ ქაშუთის ჩიეტეფთმები, თუ როგორ ტირიდა ლობესთან თაეჩარგული გაზაფხეთი, თუ როგორ მიწა ბალახს მთვრალი მაყარივით მუხის ლანდი, როგორ ეგდო ლურჯი მტკვარი მოსეეფდებეული ხმალივით, როგორ გიზგიზებდა ლექსის სტრიქონი ნაკეერჩხლის დარად, მთათა მნეეერალებს ფრინველეეივი როგორ ეცემოდა დილა, როგორ ინეოდა პატრეეეივით ღამე, როგორ ირხეოდა ბედისნერულაავი ნისლები სამრაეში გაზზდილი ბარდი, თუ როგორ ეგდო მთვარე გიემაქ ენგურში...

როგორ შეიძლება ხაზგასმით არ ითქვას „მამფორიაზმებზე" - ოთარ მამფორიას ანდაზა-ეარაგმებზე, შეგონებებზე, ნაკვეკეებზე, რომლებიც მათი ავტორის ცინეცხალი ნიჭიერებიც, უზღვაეი ოემორის კიდევ ერთ უმშეეენერეს დასტურს წარმოადგენს.

გაჭაღარავეებული პოეტი გრძნობდა, რომ თნდათან ინურებოდა მისი ამქეენიური არსებობის ეადა და ამას ანაადდ თავანეეული ნედგებოდა:

დაკვრის მიქელ-გაბრიელი
ზარბის ზედაშეს
და დაუცდის თეკატრონის
ისევ ახალ დადგმას.
ჩვენც გულნრფელად ვითამაშოთ
დლეს სანთუროს სცენაზე,
ხვალ სპექტაკლში საჭირონი
არ ვიენებით რაგაან.

გარდაეცალეებამ ვერაფერი დააკლო ოთარ მამფორიას, დიდებეული პოეტისა და მოქალაქის კოლორიტულ სახეს. იგი თავისი პოეტური სიტყვით განაგრძობს მამეულ ლოცვას.

ნელს 100 წლისო ზეცსრულდა ოთარ მამფორიას დაბადებიდან და ჩვენ თვალნათლივ ვხედავთ, რომ სამმობლოს ახსოვს მის დიდებაზე მოფიქრალი მნერალი, მარადსაც კეალაბურივით რომ იწეოდა და მშვენიერი ლექსებით ცხოვრებას ულამაზებდა თანამოძმეთა.

პოდა, კარგოფილის ამოლეგბილა

ბოდა, იყო დრო, როცა კარტოფილის ამოლება მხოლოდ ლექსი და იმისი სათაური მეგონა.

ბოდა ამ შემოდგომაზე თავად მომიხდა კარტოფილის ამოლება. რაჭაში ვიყავი, მრავალძალში, სადაც გაზაფხულზე რამდენიმე რიგი კარტოფილი დაგვითესეს. მოდით და თქვენ თავად ამოიღეთო, — შემოგვითვალეს.

ბოდა, მოვედით და ვიღეთ. რთველში ვიყავით დაპპატიჟებული, მაგრამ საკუთარი კარტოფილი სხვის ყურძენში არ გაიგეცება. კი, რა თქმა უნდა, რთველი მაინც სხვაა — უფრო პოეტური და უფრო ინტელიგენტური. თანაც გზადაგზა ყურძენსაც გაუსინჯავ გემოს და ყელსაც ჩაიკოკლაშნიებ.

ბოდა, ყელს ვერ გაისეელებ, მაგრამ კარტოფილის ამოლებასაც აქვს თავისი პოეზია. თუ კარგი ძირი შეგეხდა და ზორბა კარტოფილებს ამოთხრი, თავი შლიმანი გგონია, მაგრამ თუ ეიფმატი კარტოფილები მოგაყვა, მაშინ კაცა ბაზილიოს მამუნენარებას ვერ გასცდები ბურატინოს თავგადასავლიდან. მე ფიგურულმა კარტოფილებმა მიმიზიდეს, განსაკუთებებულმა, ეზერი მურის ქანდაკებებს რომ ჰგავდნენ.

ბოდა, ამინდი მართლა მშვენიერი იდგა, კარტოფილის ამოლებას რომ ეკადრება, ისეთი. ღრუბლის ნაფლეთიც კი არსად ჩანდა. ხოლო ბორიდან კაკკანონის მთავარი ქედი დაგვყურებდა თავისი ზნარითი.

ბოდა, მალე მიეხვდი, რომ არ არის კარტოფილის ამოლება ჩემი საქმე. არც ჰობი, სხვათა შორის. და ვეუბნები კარტოფილის სტაფიან ამომლებებს — მე სურათებს გადაგიღებთ, ჰოსტს დავწერ, ლექსსაც დავწერ ბოლოსდაბოლოს, ღვინის სმაძიე შემოგიერთდებით შესვენებისას, ოღონდ კარტოფილის ამოლებისგან გამთავისუფლეთ-მეთქი.

ბოდა, სხვა რა ვზა ქქონდათ. გამთავისუფლეს, თუმცა ტომრები მაინც მე მაზიდვინეს. ამასობაში შესვენების დროც დადგა და ყურანით არა, მაგრამ ყურძნის ნაფურით კი გავიისეელე ყელი. სურათებიც ვიღე. ზოგიერთი იმდენად ბუნდოვანი თუ მსატვიერეთ გამოვიდა, რომ ეუეკინოდ ასეთი ვერ გამოვიდოდა. ჩემი აჩრდილიც კი ალვიეძდე კარტოფილის ამოლებისას. აჩრდილი დადის მრავალძალში... ლექსზე — ბოდიშს! არ დაბიწერია. უკვე დაწერილია და ინ ინ. ან იმაზე უკეთესი რა უნდა დამეწერა, ან იმაზე უარესი — გაარნია ვინ როგორ აფასებს ბესიკ ხარანაულის უკვდავ „კარტოფილის ამოლებას".

p.s. ის იყო, ჩემი ეს შთანაწერი რედაქციაში უნდა გამეგზავნა, როცა ფეისბუქეიდან გავიგე, რომ 11 ნოემბერს ბესიკ ხარანაულს დაბადების დღე ჰქონია 85 წელი შეუსრულდა. სწორედ იმ დღეს გამოქვეყნდა ზიგზიარში ლევან ხარანაულის ეს ბრწყინვალე პორტრეტი. ვუერთდები მრავალრიცხოვან მოლოდ-ცვებს, მომავალშიც კეთილვე მრავალ შედევრს ვუსურვებ ხალხის საყვარელ პოეტს და ჩემს მეთხვეელებსაც ვთხოვ, რომ შემომიერთდნენ ამ კეთილ საიუბილეო სურეელებში.

ახალი ქარული გაზეთის ახალი ფიცრა

ერთ შშვენიერ დღეს გიორგი მამაკაცშვილი მეუნებება, ჩვენი ფედერაციის გაზეთის გამოცემა მინდა და რჩევა უნდა გაკითხო, რა და როგორ შეიძლება გავაკეთოთო. გიორგი დიდი ხანი არ არის, რაც საქართველოს ჟურნალისტთა ფედერაციის თავმჯდომარედ აირჩიეს, ენერგიულად შეუდგა საქმეს და ახალ-ახალი ნაბიჯების გადადგმას ესწრაფვიის.

ბეერი არ მიფიქრია, მაშინვე „ახალი ქართული გაზეთი" გამახსენდა. ბეერს შეეძლება ახსოვს კიდევ ეს გაზეთი, გიორგის ახსოვდა: ფურად-ფურად ქაღალდებზე გამდიდოდა, თემატურ რეკულებად — მთავარი, სპორტი, მხერლობა, დაიჯესტი, მეცნიერება, სკოლა, ნიგნეები, მხედრობა და მრავალი სხვა. გაზეთი მრავალგვერდიანი იყო — 32-იდან 80 გვერდამდე და, მოცულობის მიუხედავად, სულ რაღაც 30 თეთრი ღირდა.

მანამდე წლების წინ მჭონდა დეტალებამდე დამუშავებული ამ გაზეთის კონცეფცია, მაგრამ მხოლოდ 1996 წლისთვის გაიხსენეს და აქტუალურობაც მა-

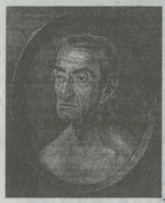

ლიბროკუბიკულარისტის შთანაწერები

კაატა ნაცვლიშვილი

შინ შეიძინა. შევარდნაძე გასცნობია პროექტს და თავიისი ფონდიდან საამბავეთოდ ორ მილიონს გამოვყოფო, თუ იკმარებთო! მე არაფერში ჩაგიერევთო, დღეს გაზეთებს ეუჭირთ და მხარდაჭერა სჭირდებათო. ქალაქის მერის მოადგილეს, გიგი წერეთელს დაავალა, გაზეთი „თბილისის" ბაზაზე განვაახორციელოთ ეს პროექტი. მაშინ ჯერე ის დრო იყო, როცა შევარდნაძის დავალებებს ასრულებდნენ კი ან. ამ სასიამოვნო ამბავს ათასგვარ კუდგამობმულს მიუტანდნენ, გაზეთი „თბილისის" რედაქტორს თავად ვენვიე. აჩრჩილ ციცქიშვილს ავუხსენი, რომ მე, როგორც იდეისა და კონცეფციის ავტორსს, არც მთავარ რედაქტორობაზე მქონდა პრეტენზია, არც დირექტორობაზე და არც რომელიმე ამათგანის მოადგილეობაზე. ჩემს კონცეფციაში ერთი ახალი თანამებრძოლიც იყო — გაზეთის მთავარი რეფისორი და იმედი მქონდა, რომ ამ საქმეს სხვაზე კარგად გავუძღვებოდი და იმ 2 მილიონიდან, რომელსაც შევარდნაძე გაზეთის გამოსაცოცხლებლად სთავაზობდა „თბილისის" რედაქციას, ჩემთვისაც მოიძებნებოდა ხელფასი. რედაქტორი ძალზე კმაყოფილი დარჩა — შენ აგაშენა ღმერთმამ! მეც კმაყოფილი დავრჩი, რომ ის კმაყოფილი დარჩა. რედაქციას ეს სასიბარულო ამბავი თავად გაადგინე-მეთქი, — ყველას ძალიან კარგად ვიცნობდი, მაგრამ სათითაოდ ხომ ვერ ჩამოვუვლიდი.

მერე მოხდა ის, რაც მოხდა: უცნო ადამიანს ჩვენთან რა უნდაო და, კრება მოიწვიეს, აჩრჩილ ციცქიშვილი თანამდებობიდან გადაადაყენეს და თითქოს უდრტვინველად გააგრძელეს ძველებური არსებობა, რამაც საბოლოოდ „გაზეთი" დახურვამდე მიიყვანა. ვერც იმან უშველა, რომ განაფლებულმა რედაქციამ მრჩეველად აჩრჩილ გოგელია დაინიშნა. ახალმა რედაქტორმა ბევრი იბრძოლა ჯერ გაზეთის გადასარჩენად და მერე იმის აღსადგენად. საჯაროდაც, მთა მორის, პრესასთან არაერთხელ მიმართა ქალაქის ხელმძღვანელობს, მაგრამ ამაოდ. არადა ამხელა ქალაქს, დედაქალაქს, რა თქმა უნდა, გაზეთი აუცილებლად უნდა ქონდეს, თავისი გაზეთი. ყველაფრის მოუხდავად, როცა საშუალება მომეცა, მეც შევაწიე ახალ, უკვე უგაზეთო ახალ რედაქტორს სიტყვა — ჩემს ვრცელ ნერილში „ქალაქის მერატი", პირდაპირ ვთხოვე ქალაქის ახალარჩეულ მერს, კეხი კალაქეს, აღეგგინა გაზეთი „თბილისი". სამწუხაროდ, უშედეგოდ.

ამასობაში „ახალი ქართული გაზეთი" თავისი ხანმოკლეკ, მაგრამ დასამახსოვრებელი არსებობით უკვე ქართული პრესის ისტორიის ნაწილი გამდარიყო. 1998 წელს გაზეთის კონცეფცია ასლან ეელოგბაში გაზეთ „საქართველოს რესპუბლიკასთან" ერთად რამდენიმე პროექტის განხორციელებაც ვცადეთ, დღეს ეს ერთმანეთის გვერდით ვდგავართ, მაგრამ ფაქტია — ჟურნალისტთა ფედერაციისა საკუთარი გამოცემის აუცილებლობის ნინაშე დადგა. ამ ოცდახუთი ნლის ნინ გამოდგიოდა გაზეთი „ახალი ქართული გაზეთი". ბატონმა პაატა ნაცვლიშვილმა გამოთქვა სურვილი, რომ ჟურნალისტთა ფედერაციას გადმოსცეს ეს გაზეთი მთელიანი კონცეფციით, სათაურით, ფიზიონომი, არქივით, რომელიც მასვე ეკუთვნის.

ამისთვის მადლობა ბატონ პაატას.

დღეს არის იდეის დაბადების დღე.

„ახალი ქართული გაზეთი" დღეიდან არის საქართველოს ჟურნალისტთა ფედერაციის პერიოდული გამოცემის სახელწოდება.

ჟურნალისტთა ფედერაციას დღეიდან უკვე გააჩნია იდეა პერიოდული გამოცემისა და ეს იქნება „ახალი ქართული გაზეთი".

დანარჩენი უკვე არის დროის და მონდომების ამბავი.

გაზეთის გამოცემას და პრეზენტაციას, იმედს ვიტოვებთ, ახლო მომავალში შეეძლები და უფრო ფართო მასშტაბითაც ალვინშნავთ".

ჟურნალისტთა ფედერაციის თავმჯდომარის პირველმა მოადგილემ ნანა დევდარიანმა იმ შეკრებზე განაცხადა:

„მე არ მგონია, რომ ხანგრძლივი დრო დასჭირდეს ამ ამბავს. ფინანსები მნიშვნელოვანია, მაგრამ გაცილებით მნიშვნელოვანია, როცა იკრიბებიან ადამიანები, ვისაც ეს საქმე უყვარს, აქვთ გამოცდილება, საკმარისი ცოდნაც და პერსპექტივის დანახვის უნარიც.

ეს არის არაჩვეულებრივი გაზეთი. ვფიქრობ, რომ ეს კონცეფცია თუნდაც იმიტომაც არის ჟურნალისტთა ფედერაციისთვის მისაღები, რომ არის ჯანსაღი და არის ის კონცეფცია, რომელმაც დროს გაუძლო და კიდევ უფრო მეტად გაუძლებს, თუ გაზეთი გამოვა და აღდგება. ფინანსებსაც ითვლის ადამიანი, მეგობრებსაც დიიმპარს, ვიღაცას დაინტერესებს, მთავარია, ვიმოძრაოთ. როგორ ამბობდა ჩვენი დიდი ნინაპარი? — მოძრაობა და მხოლოდ მოძრაობა"...

აქვე ფედერაციის თავმჯდომარის მოადგილის ბონდო მძინარაშვილის სიტყვები გამგეობის იმავე სხდომაზე:

„ეს გაზეთი მნიშვნელოვანი სიახლე იყო ქართულ მედიაში... ბატონ პაატას დიდ მადლობას ვუხდი საჩუქრისთვის. ჟურნალისტთა ფედერაციამ, ყველამ, მადლობა უნდა გადავუხადოთ ამ საჩუქრისთვის. ეს არის ტვირთი, რომლის აწევაც მოგვიწევს, რა თქმა უნდა, ჩვენი ძალებიც უნდა გავთვალოთ, ვამბობ — ყველა მოსაზრების გათვალისწინებით, მაგრამ, ამავე დროს, არ უნდა დავკარგოთ რწმენა, რომ ჩვენ, თქვენთან ერთად და ჩვენზე ახალგაზრდებმაც, ის ადამიანებიც მემოვიიმახსოვარ, ვისაც ბატონ პაატა გულისხმობდა და მათთან ერთად ავნოთ ეს ტვირთი.

თუ არ დავძრავთ, ვერ გავიგებთ. თავიდანვე თუ ვიფიქრებთ, რომ ჩვენ ამ ტვირთის ამწევები არ ვართ, მაშინ აღარც უნდა შევეკოდოთ ამ საქმეს".

ჰოდა, შეეყოდეთ, ბატონებო! დარწმუნებული ვარ, მხარში ამოგიდგებათ ის ხალხი, ვისთან ერთადაც ვაკეთებდით მაშინ ამ გაზეთს.

ალბათ თაობაც გვერდში ამოგიდგებათ. ჩემს ნასტალგიებრებში თუ სტუდენტებში მე არაერთი მთაგანი მეიმეგება.

მე, როგორც შემიძლია, თქვენს გვერდით ვიქნები, თუმცა ამჯერად მთავარ ეფერეფერად უფრო ახალგაზრდა და ენერგიული ახალგაზრდა გგრძედით — მეოთხედი საუკუნის ნინათ რომ ვიყავი, დაახლოებით ისეთი.

▶▶ პირველი გვერდიდან

ცხოვრება მართონ!
არადა, რისმეს არც ყოფილა -
გაჭირვებულებს
ყურადღებას რომ არ აქცევდა
ქართველი კაცი,
როდისღა გაჩნდა უგულობა
აი, ასეთი,
დაგვაჯილდოვეთ რამ ამგვარი
მნარე სიმკაცრით?!

ქვეყანავ ჩემო!

მტერი და მტერი, სულ მტერი
გვყავს, ქვეყანავ ჩემო,
ამის გამო, ვერ გავუგეთ
ცხოვრებას გემო.
რაა ეს შენი სილამაზე,
რომ არ ასვენებს
მტერს გადამთიელს,
თუ ახლოურს, აი, ასევე...
რაა ასეთი სილამაზე
ბოლოს და ბოლოს,
აი, მაგ შენი სილამაზით
გვეკვება ბოლო.
იქნებ ნაკლები სილამაზე
სჯობდა კიდევაც,
ხომ აგვიდებოდით
ამდენი მტრის გადაკიდება!
ოჰ, საქართველოო,
სიყვარულო უუმაღლესო,
სხვა სიყვარული
შენს სიყვარულს რას
შეეფრება, -
ქვეყანად ყველა სხვა
სიყვარული ჩნდება და
კვდება,
მხოლოდ მეწდამი სიყვარული
არცკი ბერდება.

თუ არა გქონდა იმედი მისი

ეჰ, ტატო, ტატო, რატომ წახველ
მორეულ გინოჯას,
რა მოგიტანა იქ ისეთმა
ერთგულმა გაოჯამ?
არა, არ უნდა ნასულიყავ,
თუნდაც იმიტომ,
დაგხმარებოდა, ხომ შეეძლო
შენს ძია გრიგოლს.
აკი დგგპირდა ერთხელ კიდეც,
სამსახურს შენთვის
რენენკამფს სთხოვდა,
ხომ გახსოს, ტატო?
რატომ კიდევ არ შეახსენე,
ნეტავი, რატომ?
დიდი კაცები რომ არიან
გულშავიწყები,
ძია გრიგოლიც იქნებოდა,
ნამდვილად ვიცი...
შეახსენებდი კიდევ ერთხელ,
თუგინდაც ათჯერ,
თუ გულისხუფში არა გქონდა
იმედი მისი?!

თუმე რა აზარი აქვს

ორბელიანო, გენერალო ინფანტერის,
ტატოსნაირი სხვა დისშვილიც
გყავდა? - რამდენი.
ნერილებით რომ გიგზავნიდა
ის თავის ლეკსებს,
ერთხელაც რად არ მოუწონე,
სამსახურის შონგნა ესეც?
რომ გიზიდავდა ნადირობა,
ლოპიანა, ქეიფი, ლხინი...
მაგ მეფისტოფლა კაცის, ოდენ
ეგ იყო ფინი?
მომძალებია ეს ფიქრები
ორბელიანო,
მომძალებია, არ მასვენებს
როგორც იარა;
ღვიძილში, ძილში,
თითქმის არა მიხარია რა, -
ახლობლისადმი უგულობა
დღესაცა მმკივა...
გასული კია ორასი და
ბევრადაც მეტი,
თუმც, რა აზრი აქვს,
დღეს რას, ანდა რარიგად გეტყვი...

ვაქა ფშაველას სახლთან

როცა აქ მოვალ,
ანდა ფიქრი მომიფავს
რა ტამს,
სულ ის მაოცებს,
ამ სახლში
როგორ ეტეოდა
იმხელა ვაფა!

მზეო!

გაუსაძლისი ხვაგია,
მზემ მწარედ დაგგცხო
სხივები,
აპილპილდა და გაგგიწყრა,
ამ განყარმისგან ვილევიდ.
მზეო, რიღასი მზე გქვია,
თუკი ჩემსავით ბრაზდები?
არა სჯობს, ჩამოგვაწოდო -
სხივები განანაზები?!

სიზმარი - თავდები

სიკედილთან არაფერი მთავრდება,
არა, არაფერი სრულიად,
აი, სიზმარია ამისი თავდები,
სიზმარი გარდაცვლილთა სულია.
წასულებს სიზმარში ხომ
ვესაუბრებით,
ვესაუბრებთ და რამესაც
გვგვალებს...
ღმერთმა არ ინება
სხვა მეტის გამხელა,
სიზმრით მიგვანიშნა სათქმელი:
რომ სიკედილთ
არაფერი მთავრდება -
და რომ სიზმარია ამისი თავდები.

მართას

ჩემო სიხარულო მართა,
ჩემო სიყვარულო მართა,
მე ვხედავ, რომ შენზე, მართლაც,
ღმერთმა დაიბერტყა კალთა.

რა გინდაც გიჭირდეს ქვეყნად,
რა გინდაც გიღხინდეს, მართა,
მუდამ გაისარჯე მართლაც,
ყველგან მოიქეცი კარგად.

უთუოდ ისნავლე კარგად,
კარგად მოექეცი უფროსს,
ამ ქვეყნად ყველაზე მეტად
სამშობლო გიყვარდეს უფრო!

სვანეთის სიმბოლო

ერეკლე სალლიანი
სვანეთის სიმბოლოა, -
ჭკვიანი, მაღალი და
ალალ-მართალი,
ასე პირდაპირსა,
ასე ავკარგიანს,
მგონი, ამ ქალაქში
არა ჰყავს ბადალი.
დადის, იარება
ნელში გამჩართული,
ფეხი აიდგამ, იფიქრებ, შხარამ...
არ ხამს შეგეშალოთ ვინმეში,
ერეკლე სალლიანია გვარად.
იგი სვანეთის ცხადი
სიმბოლოა:
ასე ჭკვიანია და
ალალ-მართალი.
ასე პირდაპირსა, ასე
ავკარგიანს,
მგონია, ქალაქში
არა ჰყავს ბადალი.

სხვა რასა იქმს?

ცა დედამინას დაპყურებს,
მინა აპყურებს ცასა...
შორით ეტრფიან ერთმანეთს,
შუაში სივრცე დგას,
სივრცე აშორებს ერთმანეთს
დედამინას და ცას,
ღმერთს ასე გადუწყვეტია
და სხვა რასა იქმს სხვას...
სივრცეშ კი, უხეროსულობით,
ნეტავ, რა უნდა ჰქნას?!

ანდერძი

მსურს მივუბარო სამთაროს მიწას,
არ მიმიჩნიოთ, გთხოვთ,
მკრეხელობად...
მინდა ამ წმინდა მიწაზე ვიწვე,
ამ მიწის ტრფობა დამყვა ხელობად.
ცეცხლს მისცემოდა აქ მაყვლის ბუჩქი,
არკი იბვოდა და იდგა ყინჩაგდ,
ამაყად იდგა ის ცეცხლის ურჩი...
სამთაროს მიწა სიცოცხლედ მიჩანს.
გთხოვთ, ამისრულოთ მე ეს სურვილი
და მიმაბაროთ სამთაროს მიწას...
ვით ვიქნე იმედგადაწურვილი,
თუკი ეს მინა სიცოცხლედ მიჩანს.

მარტვილი

ალბმეგ კუდაგას

მიყვარს მარტვილი მთელი თავის
მშვენიერებით, -
სალხინო, გორდი, ნაგვაზაო,
ნოქალაქევი...
ქუჯისგან ასე შორს განთქმული მისი
სახელი,
მის დიად სახელს მნიკელი არკროს
მიეკარება.

აქ ბევრჯერ ვიგრძენ დადიანის
ნაფეხურები
და ჭაჭვაკაძის ასულისა ნატიფი
სუნთქვა...
მშვენიერებას ხომ ვერასადროს ვერ
შეელევი -
ადამიანი, რაგინდ ხანი გავიდეს უნდა.

აქ ყველაფერი: უსულოა თუ სულიერი,
ახლობელია, ამა ქვეყნად, ყველაზე
უფრო...
რათა ყოველი კარგად იგრძნო, იარე
უხმოდ -
და სული შენი გაილაღე უკედავ
ჰანგებით, -
ასე რომ მოსდგამთ, - სეედიანი და
გულის ძვეელი...
და რომ სულს მეტი არცრა უნდა,
არცარას ელის.

ნარდი

დღეს მინდა გულით მოვახსენო
ბოზორჯმეპრს მადლი,
რომ მოიგონა საყვარელი თამაში ნარდი.
რაღა თქმა უნდა, ნარდს მე ქადრაკს
ვერაფრით ვადრი,
მაგრამ საკმაოდ კარგად ვიცი ორივეს
ყადრი.

არა სჭირდება ნარდის თამაშს, თუმც,
დიდი ჭკუა,
დაფიქრება კი უცილობლად მონარდეს
თუ აქვს,
საბუდნიერად კამათელიც შენს მხარეს
თუა,
მოგებისათვის, ვერაფერი ვერ გიტყვის
უარს.

თამაში არის ეს ცხოვრებაც
ყოველდღიური,
მოგებისაგან შეგექმნება ყოფა
მზიური...
თუკი წაგგებ, მოგებხევა ფიქრი
არჯგალი...

თითქოსდა გულში გაგეცყარა ბასრი
ხანჯალი, -
მაინდაც მინდა მოვახსენო
ბოზორჯმეპრს მადლი,
მიცვლია: ბრძოლის ველი არის თამაშიც
ნარდი.

ამბტანა, მგონია, ნეარამ

ამ სიბერეში ამიტანა ლეკსების წერამ,
შემთხვევითია ეს ნეტავი, თუ
ბედისწერა?
ხომ არ დამეწყო, მიფიქრია, ახალი ერა,
თუ ვით ოტყვიან, ამიტანა მეც,
ჩემმა წერამ?

უკვე რამდენი წელია, არ მომიდის
ლეკსი,
ახლა რა ხდება, რა ვიფიქრო, რა ხმები
მესმის...
ამგვარ მოვარდნა-მოძალებას რა
ენოდება, -
ასე უეცრად, მუხთალივით
მოულოდნელად...

ლექსს ხომ მარტოდენ ახალგაზრდა
ამოთქვამს გული,
ლექსი ხომ ოდენ სიჭაბუკის გზნებაა
სრული...
ჩემთან რა ხდება: გაიხსნაო თითქოსდა
წყლული...

იმა დიდი ხნის უთქმელობით,
თითქოსდა ნისლში -
სნადია ამ გულს, რომ ამოთქვას მაინცდა
მისი -
მწარე ყოფისა, თუ ვინ იცის, ესეც და
ისიც?!

ყოველს, აბ დღეს

დღეს ღვთისმშობლის მიძინების დღეა,
ჯვარცმულ შვილით დაღლილს მიეძინა,
მძინარეც კი მზისდარია, მზეა,
ჩვენ შევხარით დედას, ნეტარ მძინარს.

ჯერ არავის არ ჰყოლია შვილი, -
იმისთანა, ვით მარიამს წმიდას,

ნეტარია მიტომ მისი ძილიც...
ღვთისმშობელი გადმოგვყურებს ციდან.

ქვეყნად არვის არ ჰყოლია დედაც, -
იმისთანა, იესოს რომ ჰყავდა...
ხატს შევყურებ - დედას ყრმასთან
ერთად,

ორნივ ერთად, ანუ - ერთმანეთთან...
დღეს ღვთისმშობლის მიძინების დღეა,
ყოველს ამ დღეს მოალერსე მზეა.

რად მიატოვე

აი, ამ ნუთასაც ავადი ვარ
ბარათაშვილით
და დღენიადაგ ფიქრი მიდიოს ბის
მავბნელ ბედზე, -
გაშლილ მდელოზე ეხედავ ყრმა დგას.
თავის ხვედრს ეძებს,
ბედს ერკინება საბოლოოდ
ყოფაწამლილი.

ჰოი, სანუთროო, განწირნეგა შენი რა არის,
რისთვის, რაგომ სჰობ ყმაწვილის
ბრმა სარწმუნოებას,
რად არ უწევნე მაძიებელს სწორი
სავალი,
მას, ვინც ყოველ დროს დაამშვენებს,
ყოველ დროვბას.

რად არ არგუნე ასპარეზი იმ ყრმას,
რომელიც,
ეძიებდა და, რატომ ჰკარი უდროოდ ხელი, -
მისი გონისთვის არცრა იყო
მიუწვდომელი...

რად მიატოვე მიწირი ყველა სურვილის
ალუსრულებლად... სხვის მინაზე მოჰკალ
ურვილი...
მოშიებული ტრფიალების, ტრფობის
ნყურვილითა...

გელა ზალეკაშვილი

ზამთრის მიწურულის ლექსები

თორნიკე გოგნიაშვილი

ბოლოლი

მეგობრები დაიფანტნენსაათი... უფრო სწორად დაიფანტნენ... ეს მარტო ეკვლილობ დარდთან გამკლავებას... წიგნები სტენდალის რომანები, ჯოსის ოსტატი „ულისე", სერ ალექს ფერგიუსონის ბიოგრაფიული წიგნი, ცოტა ხასიათს მიკეთებს ხანდახან, ხანდახან ვერა... ხანდახან ინტერნეტში საინტერესო რამეებს ვათვალიერებ, ეთქვათ, ნახატებს, გახსაკუთრებით ბიფარს ანრი რუსო, მისი პრიმიტივიზმი... ხან პიკასოს, ჰალსტუხებსა და პერანგებს ვათვალიერებ, არ ვიცი, რატომ მაგრამ მომწონს სამოსის თვალიერება, კონსერვატიული სამოსის, წარმოიდგენ ხოლმე, რომ მაცვია და სადღაც მიდიხარ საინტერესო შეხვედრაზე, ან ჩემს ვეფოს წარმოიდგენ, დიდი კაცია და ასე დადის, მომწონს ყავისფერი ჰალსტუხი და ლურჯი პერანგი, სახლშიც ასე ვიცვიდი, მაგრამ აროკომფორტულია, კონსერვატიული სამოსის თვალიერება ხანდახან ეხმარება სულს, თითქოს ის სტილში, ის სამყაროში შეეფიცარ, კულტურის, თავშეკავების სამყაროში, რაც დღეს ქრება, ეუღაარულდება ცხოვრება... ეუფურებ ხოლმე ფეხბურთს, დოკუმენტალურ ფილმებს, მიყვარს ცეცნარეები... ათას რამეს მოვედები, ათასი რამ მინდა ვთქვა...

როცა უძილო ვარ, ბევრ ლექსს ვწერ, როცა უძილო ვარ ბევრი რამ მახსენდება... როცა უძილო ვარ და თამს მაზე, დავდგდები ხოლმე აქ, ეზოში, კედელს მიეყრდნობი, გაგიინიდები ფიქრებში და მოდის აზრები, როგორც კონიაკი მოედინება ბოთლიდან, მინი დაყირავებისას, მეც დაყირავებული ვარ, მერდეული და უცნაური, ჩემს ხაჭუჭში შეკეტილი კაცი, საინტერესო აზრებით და ფიქრებით... ბოლო დროს ღმერთზე ფიქრს მოვუფშერე, ვერ ვპო კარგი ქრისტიანი, მაგრამ... გულით მინდა, რომ ჩვენ არა აფეთქეგიიყან, არამეც ღმერთის ხელიდან მოვდოოდეთ, მისი მაფლითი, ჰო ქრისტიანი ვარ, არც ისე კარგი, მაგრამ... მე პატრიოტი ვარ... მიყვარს სამშობლო, უზომოდ, უსაზღვროდ...

რა მაწუხებს? ბევრი რამ, რაც ბიზნარიან, ის, ასევე საკუთარი დანაშაულები და შეცდომები მაფორიაქებენ... მაგრამ მაინც ამაყი ვარ, ბედნიერი ვარ, რატომ იცით? არაფერი დამიბავეთია ისეთი, რაც ჩემს სულს დაადგებდა ლაფში, ჩირქს მოსცხებდა, კარგი კაცი ვარ, ნესიერი და კეთილშობილი, კეთილშობილურია ჩემი გული, მე პირნათელი ვარ ჩემი სულის წინაშე, თუ რამე დადაშავე და თუ რამეში შევცდი, ჩემი გულთბრყვილობითა და დაუფდვრობით, ჩემი ბავშვურობით, ჩემი ემოციურობით, მყეარალა ვარ და ფეთქებადი! ცხოვრებას დავუვარი და ვეჩხუბები... დღეს მთელი დღეა, შემოდგომის ერთ დღეში ვარ, ერთ მოგონებაში. ეს მოგონება მთორობს, მაბრუებს და ლაიტმოტივად გასდევს დღეს, ტბასთან ვიდექი. ლამაზი, პატარა ტბა იყო, ბინდდებოდა, ამ დროს ფილოსოფოფრაზა ფიქრებმა ნამილო, ეს იყო ჩემი პირველი ფილოსოფოფრი, ეგზისტენციალური ფიქრები, ძმარ და ძლიერი, დავფიქრდი ცხოვრებაზე და მის არსზე, მოვიდე ფიქრი, რომ სამყაროს რაღაც ჯადოსნობა, მაგია მართავს, არა ბედისწერა, არა თავად ადამიანი, არამედ მაგია, იდუმალება და ჰერმეტიული სული, საკუთარი უსუსურობა ვიგრძენი ცხოვრების წინაშე და დავფიქრდი ამაზე, გონებაში დამბაჯდა აზრი, რომ ყველანი არეულები ვართ, მთვრალები რაღაც ლვინოსავით მძაფრი სასმელით, ცხოვრება გვთიშავს და გვაბრუებს, საფლაცდად მოგვიყვანა და მარონეტებივით გვათამაშებს, რომ ჩვენი გული და სული არ არის ჩვენთან, არაა?ფ სხვაგან, საფლაც შორს... შემეშინდა ამ ფიქრის, როგორც ცუდ წიგნს დაგვიდი ხოლმე ყველაზე ცუდ ადგილას, ისე მივჩქმალე ეს ფიქრი... ახლა გამახსენდა, არა, ადრეც გამსხენებია, მაგრამ ახლა უფრო მტბად... ყვავილს წყალი დავუსხი, მერე ცოტა ნავიკითხე, მერე შვილს ვეთამაშე, მაძეანებით, რბოლასაით, ჩემს შვილს თვალებზე ვამჩნევ, უფრო პოზიტიფითა საცსე, ფილოსოფოფრი არ არის და მიხარია, არ დაიტანჯება, არ იდარდეს ამდენს, ცხოვრებას მიიღებს ისეთს, როგორიც არის, მე ამას ვეო ვახერხებ, მთელი რიგი მიზეზებიდან გამომდინარე, ამას არ ეშულქება ასეთი რამ, მაგრამ ბაავშობიდანვე სხეანაირი ვიყავი... მაინც რა არის ცხოვრება? ხანდახან მიფიქრია ცხოვრებას ყველაზე უკეთ ჯაზი გამმოატყავა-მეთქი, ჯაზი ხომ იმპროვიზაციაა, უანსაარსოა, ქაოტურია, ცხოვრებაც ასეთია, ამიტომ მაინტერესებს ჯაზი, მაგრამ ხანდახან არის, როცა ისიც ალარ მაინტერესებს, ხანდახან... ნუ გაგიკვირდები ამ ასეთი მიდგმა-მოდგმა, მე სათქმელითი ვარ სავსე, სათქმელითა და ქაოსით, ყველაფერი ჩემს გულზე ურტყამს ხელს და ყველაფერი ჩემს სულში იყრის თავს...

საუბარი (ძალი და ვაჟი)

-რაზე ვინდა ილაპარაკო?

-რაზე? არ ვიცი, რაღაც მშეენიერზე, ტბის პირას მინდა ვიჯდე ახლა და ბუნებას ვუყურებდე. იცი, როგორი ბუნება მომწონს? აი, გეტყვი, უმეტესობას ხომ დიდი ხეები და დაბუნული ტყეები უყვარს, ეგეც მაგარია, მაგრამ მე მიყვარს დიდი, ვრცელი მინდორი, მზესუმზირების ყანა, ყვავორები, მინდვრის ბოლოში მდგარი კორონი, სიმინდები... აუ, სიმინდის მოპარვა... ერთხელ სოფელში ვარ და სიმინდი მოიპარეს მეგობრებმა, შეშა გვინდა, ნავიდნენ და მეზობლის ფარდულზე კარები ჩამოუხსნეს, მორყეული იყო ისედაც, ისაზე შევნეთ, ჰა, ჰა! რა სიგიჟეებს ვაკეთებდით, ჰო, სოფელი მაგარია, ვინდა სოფლის ამბები მოგიყვე? ერთხელ ტრაქტორი მათხოვა ჩემი მეგობრის მამამ და მეზობლის ჭიშკარს დავეკაბე, ბმე მოდიოდა, ისას ავარიდე და დიდ, ყავისფერ ჭიშკარს დავეკაბე, ისეთი ხმა ჰქონდა... ატყდა ერთი ამბავი, მამაშვილმა, გადაკეთოთ, მიეეფილი დიდი ბოდეშებით, არ ენა, არაო, მე გავაკეთებო... ერთხელ კიდე აიენიდან გადმოვვარდი და მანქანის ძარაში ჩავვარდი, ძარაში კეკ ეგდო და იმზე მომიხედა ხელი, ბაავშვებმა ჩასვეს... რა ვიცი, რა მოგიყვე კიდევ?

-რაიმე სეედიანი...

-რატომ?

-მაინტერესებს...

-საშინაო?

-სეედიანი...

-სეედიანი დაცლილი სახლია, ძველი გაზეთები, ძველი ნივთები, სიცარიელე, რომელიც გეხდება. ის სახლი, სადაც დაეიბადე და გავიზრდე, ფრომ დფარა, გამოკეტა და გაკარი, რა უნდა იყოს ამაზე სეედიანი? მაგიდა, რომელზეც ჩაის სვამდი, ჯერმან ბურს ვყამდი და გაკეკეილებს ვსნაელობდი, ახლა მგზრითა და დარდითაა სავსე, კედელი, რომელთანაც ლუმელი იდგა... ლუმელთან ვიჯექი და ფოსტოკუს ყალთხელობდი, ტოლტაბის, ჩეხოვს, რუსულ პროზას! მე ცალი ფეხით ჯერ კიდევ ინ დერში ვარ, ლუმელი, თოფალი, შეშა, ძველი ნიგნები, ნავთის სუნით გაჟღენთილი სკოლა, ინ სამყაროდან უცეტ ბოლ! და აკ ვარ, მენც ასე ხარ, მაგრამ არა, შენ მაინც ქალაქელი ხარ! ეჰ... რაღაცნაირია, ცხოვრება, უცნაური, ჩვენ, მეგობრებს გვიყვარდა ცეცხლის პირას საუბარი, იცი, ლექსებიც კი... ჩვენ კარგად სნაკლა ვიცოდით, კარგი რაღაცები ვეიყვარდა, კარგი ადამიანები ვიყავით, იცი, მე ფილოსოფიური აზრებით ვცხოვრობ. სულ, სულ სევდიანი ვარ და ფილოსოფიური, ეს ტკივილი ვიცი, მაგრამ თან რაღაც ფარულ მშვენერებას ვხედავ ტკივილებში, შეიძლება იმიტომ, რომ ქართველი ვარ, ჩვენ ხომ სულ დარდიანები ვართ. როგორი გაგიკვეთილი ბიჭი ბეგიქა, როგორ ვიყურებით ამ ბეგონიას... ღვინო, სევდა, ცრემლი, ის სილამაზეა რომელიც გვიხდება ჩვენ, ჩვენი ზოეტურობა, იცი რატომ? იმიტომ, რომ მართალია, ჩვენ მართლები ვართ...

-რა საინტერესოდ საუბრობ...

-ეხლა გიგანაზე დაკვრა ვიისვეიე, ისეთებს ვიმღერებ, გიგანაზე რომ მღერიან... ლერბის ვარდები... მზე... სიყვანრული... ოლორმოლრო ზეები, მართალი ბეული და ოცნებები... ო, ღმერთო... ცხოვრების ბზაზე ჩქარი ნაბიჯით ნამობეწვიან ხოლმე ეს მოგონებები, შამპანური დასხმის ხმას ყურთან გაგიგონებ, მერე მუსიკა, მერე მზის მცხუნვარებას ვიგრძნობ, ძველი სუნსაბოლის სურნელს შეეგრძნობ... მერე შენ გამოჩნდები, ყვავაფერი გაქრება და მხოლოდ შენ დარჩები, შენი სუნთქვის ქარიშხალი ვასნეკეს მთელ სამყაროს და შენ დარჩები, ტატტაბან ერთად... შენც ტატა ხარ, არ გაგიკვირდეს ეს უბრალო შეგარქვა, ტატა ხარ, ჩემს ცხოვრებას რომ აყავეკეულებს და აკოცკლებს, ახლა შამპანური მინდა, გიგანა, შამპანური და სიმღერა... პოეზიაც მინდა... გზა მინდა კიდევ, დიდი, ლამაზ სიერცეში ჩაბეჭდილი გზა...

-მე შენი მოსმენა მიხარია... შენი საინტერესო ლაპარაკის მოსმენა... ეს ფრაზა ალბათ ცხოვრებისგანაა...

-და რა არის ცხოვრება?

-სუსხი... სუსხი, რომელიც თან გულს გვიცივებს და თან საამო ძილს გვგვრის...

-კიდევ...

-კიდევ გზა...

-კიდევ?

-არ ვიცი...

-იცი, რატომ ნამოვინყვე ასეთი საუბარი? მგონია, რომ რაღაც ენდდ ფანტელდეს, რაღაც უნდა გაეტეს, რაღაც ალარ უნდა იყოს ისე, როგორც არის და არ ვიცი, ეს რაღაც ეარგია თუ ცუდი, მე მხოლოდ გულნეიერი ვარ ამ ცვლილების ნინაშე და... ფილოსოფიურ გამცდენს აღარავეს ეს ყვეაფერი.

-ნუ მამინებ...

-არ გამინებ...

-აბა, რას აკეთებ?

-ვცდილობ, მართალი ვიყო, მთელი ჩემი ცხოვრებაც სწორედ ამის მცდელობაა, ვიყო მართალი, ვიყო მართალი და გამანნდეს ჩემი ადგილი ცხოვრებაში... საინტერესო ღამეა, ძვირფასო, ღამე ქანობისა და აყვავებისა... რა ხდება ახლა შენს გულში? ხომ ზარაფრის მალავ? ხომ არაფრის ვეშინიან? ყველაზე მართალი გულია რომელია იცი? რომელიც მდუმარედ იფერფლება... იცი, რომელი ვარდია ყველაზე ლამაზი? რომელსაც მხოლოდ მოგონებებში აცოცხლებ? არაფერია შორეულზე ახლო და არაფერია ახლოზე მორეული... წვა შორდან ბგსმის, როგორც ხმა, ხმას შორიდან ხედავ, როგორც ლანდს და ფიქრი ჰამაკივით გარნეულ, ასეთია ნუთისოფელი! და მაინც, რისთვის ვარო? ან რატომ ვარო ისინი, ვინც ვარო? ან ვინ ვგინდა, რომ ვიყოთ? ცხოვრება ვარდებითაა სავსე, ძვირფასო, ჩვენ კი თაგვებივით ბაფანგებისკენ ვინეევთ, ცხოვრება ვარდებითაა სავსე, ძვირფასო, მეც ვარდები მიყვარს ამ სამყაროში!

კოკო

კოკოს ყველა გიჟს ეძახდა, ქაოტური იყო, არეული და ბნელითნის ბაბილები ქმნდა. დაოულაგებლად ლაპარაკობდა, სვამდა, ენეოდა ათასავარ ძმამს და გიჟის დაფიქნით უსმენდნ მუსიკას, დაუდგმინი და ცარიელ ოთახში, დაიდგმდა სასმელს, ჩაჩარავდა ოაკრას და ჩაიძირებოდა, მერე ტირილს დაიწყებდა, მერე სიცილს, მერე გამოვიდოდა და იტყოდა:

-დიდებულია, დიდებულია ცხოვრება!

სოფელში ყველას უყვარდა მანც, საშინი არ იყო, ყველას ყველაფერში ეხმარებოდა, საშვმოდგომო საქმეში, შეშის ჩეხვაში, შენებაში... სმა უყვარდა და თამაფობაც კარგი იცოდა, ენახულიანი საუბარი, მაღალფარდოვანი სიტყვები, ლექსები... მერე სმას უმატა, მერე უკლო, მერე ისევ უმატა, უმატებას და უკლებდა, როგორც აჯანმობილი ძრაგი უკლებს და უმატებს სიჩქარეს, თავდაზნიფილი დაადგა ჯუმდა, წვიმა თუ იყო, არც ისა ერიდეოდაოდა, დაუფდვრად მიქროდა, საშინდერო სტილი უყვარდა, ხშირად იცვამდა ასე, ამბობდა, ჯარისკაცი ვარო, ხან გენერალს ეძახდა თავის თავს, დაოოვაზდა, მუზოგენი სოფლიდან მოიყვანა ქალი, გამხდარი, მაღალი, ჩუმი, ყველა იძახდა, ეს გოგო არ არისო ამის შესაფერისი. რაკამთ, ვერ ასაბუთებდნენ, მუზეადაად იმისა, რომ კოკოს ყველა სტიქიურ ადამიანად იცნობდა, მას უფრო მალა აყენებდა ხალხი, ვიდრე მის ცოლს, ამ ქალს ცუდი აურა აქვსო, ეს არგუმენტი ქმნდდა ხალხს, რაღაც ბუსნელი ექნს ბადებდა ხალხმი, მართლაც გამარილდა ხალხის ეჭვი, ქალი არ ალმირნდა სანდო და ნესიერი, მან ერთ ტიპთან დაიჭირა სექმე... ეს იყო იმავე სოფელში მცხოვრები კაცი, ყოფილი რეციდივისტი, არავრთვნის ხასამრთელეი. კოკომ გაიგო და, როგორც სოფელში თქვეს, აღმართა მახვილი! ნვიმდა, მიტოვებულ სახლში კოკოს ქალი და ყოფილი რეციდივისტი ისხდნენ, ავამდნენ, იცინოდნენ... ლაპარაკობდნენ... კოკო ჩუმი ნაბიჯით შეეფდა, პისტოლეტი აღმართა, ვადადგნა, ამათ მოიხედეს... კოკო ჩქარი ნაბიჯით გამოტრიალდა, არ ეეიფიდოდა ნვიმას, დაუფდვრად მიქროდა.

სურათები

შთაგონებისთვის ბევრი რამ არის... ლამაზი, ამწვანებული ტყეები, მინდვრები, მფინარები, ტბები და გორკები, შემიძლია ბუნების სურათებში ჩაეიძირო, ავაცვავო განსწორა მცენარეები, ვიღი ვგავიანო ბუნების სურათებში ჩაეიძირო, ავაცვავო ბალეშის ბალეშები, ეიღნოდნენ... ლაპარაკობენ... კოკო ჩუმი ნაბიჯით შეეფდა, პისტოლეტი აღმართა, ვადადგნა, ამათ მოიხედეს... კოკო ჩქარი ნაბიჯით გამოტრიალდა, არ ეეიფიდოდა ნვიმას, დაუფდვრად მიქროდა.

სურათები

შთაგონებისთვის ბევრი რამ არის... ლამაზი, ამწვანებული ტყეები, მინდვრები, მფინარები, ტბები და გორკები, შემიძლია ბუნების სურათებში ჩაეიძირო, ავაცვავო განსწორა მცენარეები, ვიღი ვგავიანო ბუნების სურათებში ჩაეიძირო, ავაცვავო ბალეშის ბალეშები, ეიღნოდნენ... შემიძლია ღამის ქალაქი გავიარო ფეხით ან ავტომობილით, ეუფურო გაბრწყინებულ ვიტრინებს, ხაოურებს, ავტომობილების შუქს, ო, რა საოცარი სინაზე და სიმშვენერე აქვს ღამის ქალაქს, მით ფაფაზე, თბილსს, რა ბრწყინვალეა მით ბუქი, რა სეედიანი და შინაარსიანი... შემიძლია, სოფლის ხმა ვგავიანონ, ვნახო შრომა და ბარაქა, ლეენის თასები და ხილით სავსე ეაკლა... მე ყველაფერი მაქვს იმისათვის, რომ საოერად აყვავდეს და გაიშალოს ჩემი ახრი და გონი, ირგვლივ სავსეა სურათები ნუთისოფლისა.

ნაცნობი და შორეული

მიდის ქუჩაში, უყურებს ღამის ნყვდიადში ჩაფლულ მანქანებს, მაღაზიის ვიტრინებს, ისმენს ხმას ქალაქისას, რომელსაც არც ღამე აქვს მოსვენება (ასეა ყველა ქალაქი) და ფიქრობს ლინნზე, ის ალბათ ახლა ზეამდ ზის, ფანჯარას უყურებს, აკვირდება მანქანებს, ის ხომ ამბოდეს ღამის ქალაქზე, სინათლეზე სინმელეში აყვავებულზე, გაახსენდა მისი ნათქვამი, როცა ერთხელ უთხრა, რომ სინათლეს მხოლოდ სინმელეში აქვს სილამაზე, გაეცინა, მიჩეეულია ლიზისაან ასეთ რამეებს, ახლა ზამთარია, მალე ახალი ნელი დადგება, ნუხელ ცოტა ითოვა, მერე უცეტ გადაიღო, ფერფლი მინელდა, აორთქლდა, მერე ისევ დაინყო, ოდნავ იმატა... მეტროში ხალხი იყო, ყველას ეჩქარებოდა, ყველას რაღაც აფორიაქება ეტყობოდა სახეზე... ახლა მიდის, მიდის და ძალიან უნდა, რომ ძლიერი თოვა იყოს, ჩაეფდოს ამ თოვლში, ჩაიძიროს და ვერაფერი გაიგონოს, გარდა ლიზის ხმისა, ეს ხმაც უნდა, რომ ყურთან ესმოდეს, საყელო აიწიოს, რაღაც მყუდროება იგრძნოს, გაჩერდეს, სუნთქვა შეიკრას... სიცივე იგრძნონ, მოდუნდა, ხელი აუკანკალდა, ღამის გაუვარდა პარკი, პარკი, რომელშიც პური, ლეკიარი და სუნაამი უწყვია, ეს სუნაამი ლიზისთვისაა, ისეთივე ნყნარი და ნაზია, როგორიც ლიზი, ან თავად ხედავს ასე, თავად გრძნობს, თავად ხეარს... მიდის, მიდის, ხანდახან თითქოს რაღაც ნაცნობისკენ, ხანდახან რაღაც მორეულისკენ, მანნე?...

სიზმარსა და ოცნებას შორის

სიზმარსა და ოცნებას შორის რაღაც ზღვარია, მე ამ ზღვარზე ედგავარ ხოლმე ხშირად... როცა ბოლოდან არც ცხოვრების ეესმის და არ მიღმიერის, როცა ყველაფერი ჩამუქებულია, ოღონდ ეს ჩამუქება სეედას არ მგვრის, პირიქით, სიხარულს, რაღაც საოცარ განცდას მანიჭებს, ვზიგარ ხოლმე გარინდებული და ვიყურები ცისკენ, რას ვეძებ იქ, არ ვიცი, მაგრამ რაღაცას ვხედავ და ვგრძნობ შეუცნობელს, გაუგებარს, მაგრამ შინაგანად ნაცნობს, აღქმულს და გგგებულს, მერე ამ ყველაფერს გულში

ვუყრი თავს, გულს ეშინია და გარბის, სად გარბის? როდემდე გაიქცევა? რატომ გარბის, რას გაურბის გული...

მთვრალები

სოფლის შარა, ფიცრის გადახრილი ღობეები, არხი, სიმინდები, ღობის პირას„მავ-თეთრი ღორი დინგით თხრის რაღაცას, ქათმების კრიახი ისმის, ვიღაც სადღაც ბენზოხერხს აკაკანებს, ბინდდება, ორი მთვრალი მეგობარი ქუჩაში მიდის, ზომიერად მთვრალები არიან, უბრალოდ აცვიათ და ნელა მოაბიჯებენ, ერთი დაბალია, მეორე მაღალი.

-უცაბ დაბალი შედგა.

-ისა ადამინობა არ გაკრება სულიდან, ის ეკითხლობიალები, ის რაღაცა ან, ჯიგრარანი, კაცური, კეთილშობილური, ქართული... - ამბობს.

-ღმერთმა არ გააკროს! - მაღალი.

-ღმერთმა არა ქნას, არა, მე შეიძლება არა ვარ დიდი კაცი, მაგრამ გული ხომ დიდი მაქვს? სინდისი ხომ სუფთა მაქვს? მე ხომ კარგი მცოდნე ვარ ჩემი ხელობისა, მანქანაც კარგად ვიცი და ჩემი გლეხური სამქცე, წელან გაიგე, რა თქვა ინ ბიჭმა? პიანისტმა, რა კარგად დაუკრა, ხო ნახე...

-რა თქვა?

-მაესტრო ვარო...

-ჰო...

-მე, ხომ გაიგე, რა ვუთხარი...

-ჰო, როგორ არ გავიგე...

-ჰო გაიგე? ინ, ყურძენი რომ დაკირფება, რომ დაიწურება, რომ გადაიიღ და რომ დაატყობ, რომ მორჩა, ის მელოდიი ამოერდა შიგნით, რაც მერე გულში, ტკბენში უნდა ამლერდეს, მე მაშინა ვარ მაესტრო-მეთქი! რა კარგად დაუკრა, რა ნიჭიერი იყო, მიყვარს ნიჭიერი ხალხი, შენც ნიჭიერი ხარ, მეც, ყველა, მოსცგამს ამ ქვეყანას ნიჭი, ღმერთმა ნუ გააკროს, ჩემი ძმაო, ღმერთმა ნუ მოკლას, ის ადამიანობა არ გაკრება სულეებიდან, ის კეთილშობილება, ის სინმინდე, კაცური, ქართული, ჯიგრანი, მთავარია, ჩვენ არ ავიმღვრეოთ სული...

-ღმერთმა ნუ გააკროს! ღმერთმა ნუ ქნას...

-ეეეპ, დავთვერი, ხომ არ ავურიე? ხომ არ შევაწუხე ხალხი?

საფლავრაქელი

პეპელასაკით მოფარფატე აზრის გაუმარჯოს, ცხოვრებას რომ სძენს რაღაც ისეთს, რომელსაც ვერც ოქრო, ვერც ვერცხლი, ვერც მეფის ტახტი და ვერც ძეინადლიერებული მანქანა რომ ვერ შესძენს, ისეთ აზრს, უუუუსაზღვრად ლაღი რომ არის, სუფთა და პეპელასაკით, ანდა ოცნებასაკით პაეროვანი, იმ აზრს გაუმარჯოს გუუუუუულის სილრმეში რომ ზის და ელოდება გამობრნყინებას.

ჟალარები

ლევანი სარკის წინ იდგა, თმას იკარცხნიდა, სამსახურში აპირებდა წასვლას. უცებ საფეთქლთან რაშფენიმე ჟალარა შენიშნა, გაღელმა, ცოტა გული დასცხდა, თითქოს რაღაც დიმსხვრაო მის ნინ, ისეთი განცდა ჰქონდა, დედა მოვიდა, შეხედა ლევანს, ლევანმა დედას ჟალარები აჩვენა, დედა გაიქმდაბავით, ლევანმა დედას შეეხედა თვალებში, თითქოს არასდროს, არასდროს, არასდროს არ ენახა ასეთი ტკივილი დედის თვალებში, რაღაც ღრმა სევდით დამძიმებულიყო, ლევანი შეწუხდა, გული შეეკუმშა.

-მიდიგვარ დედა. - უთხრა დედას და გატრიალდა...

ხმაური... სიცარიელე...

აი, ცხოვრება, რომელსაც ის მისდევდა: კაფეები, ჭიარანი სიგარეტის კვამლი, ჰიეხი, ძვირადღირებული ხუნამიები, კლასიკური მუსიკა, შეხვედრები, მაღალი კლასის ატმოსფიერები და არეული ნაბიჯებით ღამის ქალაქში სიარული, ბევრი კონიაკი, ბევრი პოეოოლები, ბევრი საფბრები... მერე დიდი და ძლიერი სიცვარული მოვიდა, რაღაც არაამქვეყიერული ძალა და გრანნიბა, ამას უყვარება, იმას არა, გახდა, გაუფცრულდა, ხელები უკანალებდა, უფრო დიდი დოზებით სვამდა, უფრო ტკივილის მუსიკას უსმენდა და ღამლამობით უფრო მეტს დახეტიალობდა, ოღონდ ამჯერად მძიმედ, გასიებული გულით, პოეზია აღარ უნდოდა, აღარც ლაპარი მანუნების, აღარც კაფეებში ჯდომა... ერთხელ ქუჩაში სიარულისას აზრამ შეიპარო, რომ ის სხვას შეხედებოდაო, ეს მაღლ მოხდებოდა და ეს კი დაანგრეულ მას, გაანადგურებდა. აიკეთაცა და ისე მძაფრად აიკეთაცა, რომ ვეღარ ამოიგდო გულიდან, ხელები ბუკანალდა, გული ეკეთო მოანმა, ტელეფონი ამოიღო, დაურეკა, რაღაც საქმე მაქვსო, საჩქაროო, ის მეგობრად თვლიდა, ანალი დაღამებული იყო, მოვიდა, მაბარებლის ლიანდაგთან შეხედნენ, ხეებთან... ლიანდაგებს იქით ბაღი იყო, იქით მაღაზიები, გარეშოს მავ-ყვითელი ფერები აელო ლაიტმოტივად, ორივე დუმდა თავიდან, მერე შეყვარებული ფრთხილად მოუახლოვდა, სახე ყურთან მოუტანა და უთხრა:

-ვერ მოვიქეცი სხვანაირად...

-რას გულისხმობ? რას აპირებ?

ბიჭმა პისტოლეტი ამოიღო, ჯერ გოგონას ესროლა, მერე თავად დაიხვრა...

ხმაური... სიცარიელე...

განნყობები, სურვილები

ვისკის ცსვამდი. ბოლო დროს აღარ მინდა, აღარც ფოლოსოფია მინდა, აღარც სიგარეტი, ჩაის უფრო დავუახლოვდი, ჭამაც აღარ მინდა, ჩაიში პურს ვიყრი და იმით გამძაქს თავი, ვკითხულობ, ვკითხულობ, ვკითხულობ... ძირითადად ფოოსს... ბოლო დღეებია ჯაზს მოვუკელი და შოპეხნე გადავეურე, კლასიკურმა მუსიკამ უფრო ნამიღო, დროდადრო ფოოლკლორიც მოდის, გემოვნება დროდადრო მეცვლება... ფეხბურთი სულ ჩემთანაა, სულ ვუყურებ, როცაა... ცხენი სეირნობა მინდა... ბილიარდის თამაშიც... ისტორიაში ვიქქქები, მეოცე საუკუნე... ამერიკის პრეზიდენტები, ბრიგანეთის პრემიერები... ხანდახან პოლტერგეისიც მინდა ვიყო, ხმირად ისაამნისფერი პერანგი მეცმოდა, ნაცრისფერი პიჯაკი, ჰალატები მუქი ალუბლისფერი... ზუმანისტი ვიქნებოდი, დიქტატორი არაფერი გამოდის, კეთილშობილური, კორექტული ტონით ვილაპარაკებდი, კორექტულობა მიყვარს... საკაბინეტე კაცი ვარ... ოფენტებში დავფრინავ ხოლმე, რაღაც ძალიან აკადემიური და ჩარჩოებში ჩამდაგრი მინდა, ელეგანტური, აკურატული, დაფიღალე ბინაფერული ყოფიან... საკუთარ ნაწერებში ეკკეირნები თითოეულ ნერჩოლს... მინდა, ჩემი ფეიცი ან ფუსკოოსი გამოიდეს ან ისტორიკოსი, რაგორმე? არ ვიცი... ან პიანისტი იყოს, ან ფოკალისტი, ან ისტორიკოსი და რაიმე საინტერესო თემაზე იმუშაოს, ოფოს ინგლისურის ფილოლოგი, არც ეგაა ბრობლემა... რა ეკუთხდეი ვარ, არა? მე თქვენთან დასამალი არაფერი მაქვს... ბოლო დღეებია, ქარია და თრთინან საცოდავი ხეები...

სევდა

გიორგი ფანჯარასთან იჯდა და ფიქრობდა, ფიქრობდა სოფელზე, ეზოზე, რეველზე, ვენახზე ბავშვობაზე, ახლა მოუნდა რთველში ყოფნა, სათლებით სიარული, მერე ნავიდოდა სახლში, გაბლიდა სუფრის, იქეიფებდა, დაუკრავდა რაიმე ჯიგრაოლს და აიფორიაქებდა სულს... რაღაც ძალიან მამპაპაური მოუნდა, მოსწყურდა, ფიქრმა გიიტაცა და მოსცენება დაუკარგა, ხან ერთ დღეს გადაალეო თვალი გულისტკივილით, ხან მეორეს, გაასსენდა ღვინო და ჯარი ჰარალე, მაგრამ ახლა ეოცტა სხვა პერიოდი იდგა მის ცხოვრებაში, ეკონომიკურადაც უფრო, სულიერადაც, სხეგგან იყო, სხვა საქმეზე და სხვა გზაზე, რაღაცები ბავშვობაში დარჩა, მოაგონდა ძველი ფროსტარებები...

მერე უეცრად სხვა ფიქრებიც ნამოიდა, სალომე გაახსენდა, ძველი სიყვარული, იმ ქალმა ჩაიარა მისი ცხოვრებიდან მაგრამ მოგონებები დატოვა სპეტაკი, სევდიანი, მერე ერთიანად აირდაირია ყველაფერი... სეირნობები... დარდიმანდული მუსიკა... პიანინოზე დაკოსი, ელეგანტური მუსიკა და სალომეს სახე, პიეზია და გზებზე ნანნალი, ეი, ის ცხოვრება მოაგონდა, როცა ღვინის, სიგარტების და ემოციის ლანდები მის ნინაშე იდგეადნენ მუხლს, როცა დრო ღიღინებდა მის გარშემო... დაიძაბა, მოისვნა და ამბღარა, მაცივარში ცოტა ღვინო ჰქონდა, გაალო კარი, ბოთლი სასახეგროდ სავსე იყო, სულმოუფიქელად ჩაკალა, მერე სიგარეტს მოუკიდა, ბინდდებოდა... გააბრაზა ღვინომ, თვლეს ნელ-ნელა ნამოიდგა, მოდგუნდა და ძიღს მიეცა, სიზმრები აირია მის გონებაში, უკრავდა პიანინოზზე, სალომე იდგა მის გვერდით, ვარდები ეჭირა, ვარდისფერი ვარდები და ტრიდოდა, რა აბრიხდა?... მთელ ოთახში შემოდგომის სურნელი ტრიალებდა...

ცხოვრებაა

***

* -საოცარი ადამიანია, გენიალური... - შეყვარებული ახალგაზრდა კაცი.

-არ მგრძნობს გული კარგს... - და.

-რატომ?

-რაღაც შინაგანი...

-რა?!

***

-საშინლად ვარ!

-ნუ გეშინია. - და.

-იმედგაცარუებული ვარ...

-რატომ არ ქენდე?

ახალგაზრდა კაცი სიგარეტს უკიდებს ხელისკაბკაცოთ...

დავით ნაჭყებია

მე და ლიზა

ახლა დოსტოევსკის „იდიოტს“ ეკითხულობ. ივლისი დგას. სიცხეებია. კონდიციონერი არ მაქვს. ამიტომ, ნელი ტემპით მივყვები. დღეს ოთხასმეათე გვერდს გავდიდი. იუთუბიზე ლექციასაც მივუსმენე, რომელშიც ლიტერატურისმცოდნე პროფესორი ამ ნაწარმოების განიხილავს. მე ყოველთვის შინაარსობრივი ანუ თემატური და იდეური მხარე მაინტერესებს, პირველ ყოვლისა. აღმოჩნდა, რომ მთავარი პერსონაჟი ლიე მიშკინი თავის თავში კაცობრიობის ორ უდიდეს პიროვნებას - ქრისტეს და დონ ჟიხოტს - აერთიანებს.

დღეს ამ ნაწარმოებმა ბავშვობისდროინდელი ამბავი გამახსენა. გასული საუკუნის ოთხმოციანი წლების შუახანი იყო. მაშინ მეხუთე ან მეექვსე კლასში ვიქნებოდი. ჩვენს ეზოში ნინა მხარეს ალაყაფიდან დაახლოებით ათ მეტრში ვეება ხეცვეტფრის ხე დგას. ეს უნიკალური ჯიშის მსხალი სამუალო დიამეტრის ხშირი ფოთლებით, მსხვილი, ხრაშუნა ნაყოფს ისხამს. უხეში მწვანე კანი აქვს და თეთრი, ხორკლებიანი გული. თხუთმეტი მეტრის სიმაღლის იქნება და კიდევე უფრო მეტ მანძილზე განტოტვილი.

ნაყოფი სექტემბერში მწიფდება. გამვლელ-გამომვლელნი ყოველთვის ნაფიანით შეამკურებდნენ. ზოგჯერ კი დამიძახებდნენ, ეზოში შემოვიდოდნენ და თუ ძირს ვერ მოიძებნებოდა, ჯოხს, ჩამოვარდნილ ნახეკრადდამაკლ ნაყოფს ან ქვას დაუშენდნენ, ჩამოყრილს ჯობებები თუ ცელოფანში ჩაინყობდნენ და გულითადი მადლობის გადახდიდი მემშეიდობებოდნენ. დღეს კი ის დაბერებულია და უნაყოფო. მხოლოდ ფოთლებით იმოსება ზაფხულიდან.

ერთ დღეს ჩვენი სკოლის ბიბლიოთეკარმა პოლიამ გამოიარა. მისი სახის, ვარცხნილობის და თმის ფერის შესახებ ახლა არაფერი მახსოვს, მაგრამ იმას კი ვიტყვი, რომ ლამაზი, ჩია ტანის და კეთილგუნებიანი ქალბატონი გახლდათ, ასე ორმოც წელს მიგანტეხილი. შეჩერდა, შემომხედა და მომესალმა. ხის ქვეშ ვიდექი ფოოზმომარჯვებული. მორიგებით გავუღიმე და სალამი დაკუთრუნე.

- დათო, მგონი მოლეულა მსხალი. - დამიძახა.

- არა, კიდევ დარჩა. - ვუპასუხე.

- მაშინ, ერთ-ორ ცალს ნავიღებ. ხომ შეიძლება?

- მობრძანდით - კარისკენ გავემართე, გავუღე და შემოვუძახე.

პოლიამ ხეს ახედა და კარგად შეათვალიერა.

- მხოლოდ სამიოდე დარჩენილა - ნაღვლიანი ხმით მითხრა და გაბრუნდა.

- არა უშავს. წელს ბევრი ესხა. გული ვიჯერეთ, მოგვბეზრდა კიდეც... ჩამოგიგდებთ.

პოლიამ თვალებში შემომხედა, მგონი გამომცდელად. მერე ორიოდე ნამით დადგერდა, სახეზე ღიმილი გადაეფინა და თავის კანტერით დამეთანხმა.

ჯოხს გულმოდგინედ ვისროდი. მეტისმეტად ბევრი ცდა არ დამჭირებია. ისე, როგორც არასდროს, გამაფიანინე გამოვიჩინე და სამიე მსხალი ჩამოვყარე. იმდენად დიდი და მძიმეები იყო, რომ მინას ხმაურით ეხეთქებოდნენ. პოლია ერთს თვითონ დასნვდა, ორი მე აგიღე და გაეუნოდეს. ნახეთქეს ხელი გადაუსვა, რათა ხრეშის მარცვლებისგან გაეწმინდა. კმაყოფილებით შემომხედა და სახეზე ღიმილი გაუკრთა. მსხლები პატარა ჩანთაში ჩაინყო, მადლობა გადამიხადა და დამეშვიდობა. სიმართლე გითხრათ, მეც კმაყოფილი დავრჩი.

რამდენიმე წუთის შემდეგ, გაღებული ფანჯარა ფაროდაგადაწეული ფანჯარიდან ლიზა დავინახე. ჩემი მეზობელი გახლდათ. ვერ ვიტყვი, სახეზე მიწყივ ღიმილი დასთამაშებდა-მეთქი, მაგრამ ბრც პირქუში ეთქმოდა. შავგვრემან ღაწვებს გოროზი ნარბებები გადამოსყურებდა შავი ღრუტუტებივით. მაპინ ალბათ სამოცამდე იქნებოდა. ხორცსაცსე ქალბატონი მძიმე ნაბიჯებით მოდიოდა. ტელევეზორს ვუფურებდი. ის დერეფანში შემოვიდა, ფანჯრის რაფას იდაყვებით დაეყრდნო და მომესალმა. ტელევეზორის ეკრანს მზერა მოუნყვეტა და მეც მივესალმე.

- ის ვინ იყო?

- პოლია.

- რა უნდოდა?

- მსხალი.

- ჩამოუგდე?

- კი, რა თქმა უნდა.

- მგონი ბევრი აარ იყო დარჩენილი.

- არა, სამიოდე.

მცირე ხანს დუმილი ჩამოვარდა. ტელევეზორს გახედა.

- სამიეეს ჩამოუგდებდი, შენი ამბავი რომ ვიცი.

- კი, სამოვე. რატომ მეკითხები? შენ ხომ არ ჭამ ხეცვეტფრს? - არ უყვარდა, ამბობდა, მწყენსო.

- მე არა, მაგრამ შენ არ გინდოდა?

- კი, მაგრამ მომერეოდა. - ჩაეიბუტბუტებ.

გულიანი სიცილი აუტყდა. შეცბუნებული შევცქეროდი. სიცილს ხომ მორჩა, მითხრა:

- ასე არ შეიძლება, დათო, ეს სისუფლეეა.

მერე შებრუნდა, დერეფანი გაიარა და ჭიანკარში გავიდა. მგონი მეორე მეზობელთან მიდიოდა.

ᲗᲔᲜᲒᲘᲖ ᲑᲝᲠᲦᲘᲖᲘᲐᲜᲘ

ᲛᲔᲒᲝᲑᲠᲝᲑᲐ ᲐᲠ ᲙᲣᲜᲓᲔᲑᲐ

არსებობს ასეთი გამოთქმა - მითხარი, ვინ არის შენი მეგობარი და გეტყვი, ვინ ხარ შენ.

ადამიანებს შორის კაეშირი სწორედ მეგობრობითა და სიყვარულით მყარდება. ჩვენში, ქართველებში, მეგობრობა დედმამიშვილობას უტოლდება და ზოგიერთი შემთხვევაში უფრო ძლიერი კავშირის გამომხატველ გრძნობად ყალიბდება.

პირადად მე არ მყავს ბევრი მეგობარი, მაგრამ ვინც ჩემთან ამ გრძნობით არიან (ან ყოფილნან) დაკავშირებული, ისინი ჩემთვის და ჩემი ოჯახისთვის ნამდვილ საყრდენ ძალას წარმოადგენენ და ერთი გობიდან ნაჭამი მარილი (მეგობარი - გობის გამყოფი, გამზიარებელი, გვერდით მდგომი ჭირშიც და ლხინშიც) უზარმაზარ როლს თამაშობს ჩემს ცხოვრებაში.

სწორედ ასეთი ადამიანი იყო ჩემთვის ლევან სააკაძე. რაოდენ სამწუხაროა, რომ უფალმა არ გვაბოლა დიდხანს მეგობრობა, მაგრამ ის დრო, რომლის განმავლობაშიც ჩვენი მეგობრობა არასდროს გახუნებულა, საკმარისი აღმოჩნდა ამისათვის, რომ ერთმანეთისთვის უსიტყვოდ გაგვეგო და ყველა საქმეში ერთად ვმდგარიყავით.

ლევანი გახლდათ ნიჭიერი, უმნიკესლო, წესიერი, საქართველოზე და თავის მეგობრებზე უსაზღვროდ შეყვარებული, ჭეშმარიტი ქართველი კაცი და როგორც დასანანია, რომ იგი ახალგაზრდა ასაკში გადაიყვანნა უფალმა თავისთან. ამბობენ, უფალს კარგი ადამიანები თავისთან - საუფეველში ადრეულ ასაკში გადაპყავსეო. ჰოდა, უფალმა ღმერთმა ჩვენ, ლევანის მეგობრები, ადრე დაგვაობლა. თავს მხოლოდ იმით ვიმშვიდებ, რომ დადგება ჟამი, როდესაც ჩემს ლევანს უფალი ახალ ცხოვრებაში შემახვედრებს, ახალ განზომილებაში, ახალ სამყაროსა და ახალ საცხოვრისში დამპირებენ მას.

მე და ლევანმა ერთმანეთი ქართული ცოფნის ტაძარში, თბილისის იეანე ჯაჯიხიშილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტში გავიცანით 1986 წელს. ლევან სააკაძე მაშინ გეოგრაფია-გეოლოგიის ფაკულტეტის სოციალური და ეკონომიკური გეოგრაფიის სპეციალობაზე სწავლობდა. კარტოგრაფია-გეოდეზიის კათედრის (ჩემი კათედრა) გამგის, პროფესორ ნიკო ბერუჩაშვილის ხელმძღვანელობით ყოველი ზამთრის არდადეგების პერიოდში ტარდებოდა სტუდენტთა ზამთრის საკავშირო სამეცნიერო ექსპედიციები, რომელთა მუშაობაში სსრ კავშირის 13 უნივერსიტეტში იყო ჩართული. ბატონმა ნიკომ მე დამავალა, ჩვენი ფაკულტეტის სტუდენტებიდან შემერჩია კარგი აკადემიური მოსწრებისა და, ამასთანავე, ფიზიკურად გამძლე სტუდენტები. ექსპედიციაში მონაწილეობისათვის ქართველ სტუდენტთა კონტინგენტი მკაცრად იყო განსაზღვრული და მის შემადგენლობაში მოხვედრა არც ისე ადვილი იყო. ჩემი მხრიდან შევარჩიე სამი მესამეკურსელი სტუდენტი: ლევან სააკაძე, მამუკა შენგელია (სოციალური და ეკონომიკური გეოგრაფიის სპეციალობიდან) და თეიმურ ჯაფარიძე (ნიადაგმცოდნეობის სპეციალობიდან). სამივემ გასაუბრება ნიკო ბერუჩაშვილთან გაიარა, რის შემდეგაც ისინი გახდნენ 1986 წლის ზამთრის სტუდენტური ექსპედიციის წევრები.

ექსპედიცია, რომელიც ორი კვირის განმავლობაში "მიმდინარეობდა, მოეწყო ჩრდილო კავკასიაში, გროზნოს უნივერსიტეტის სასწავლო-კვლევით ბაზაზე, სახელებული "ხარაჩაო". სტუდენტთა ნანილი კარვებში ცხოვრობდა. ექსპედიციისათვის წაღებული ქმონდა ოთხკაციანი წითელი კარავი. ამ კარავში ორი კვირის განმავლობაში ვცხოვრობდით მე, თეიმურ ჯაფარიძე, მამუკა შენგელია და ლევან სააკაძე.

ბიჭები, ჩემი ხელმძღვანელობით, საკმაოდ აქტიურად ჩაერთვნენ სამეცნიერო-კვლევით საქმიანობაში. ეკონომიკა-გეოგრაფიებს (ლევანსა და მამუკას) დაევალათ ლანდშაფტებზე ანთროპოგენული ზემოქმედების ხარისხის შესწავლა და ზემოქმედების შედეგების გამოვლენა.

ამ პერიოდში საკმაოდ პოპულარული გახდდათ მხატვრული ფილმი „წითელი კარავი", რომელიც იტალიელი უმბერტო ნობილეს არტტიული ექსპედიციის სათავგადასავლო პერიპეტიებს შეეხებოდა. ჩვენი ჯგუფის წევრებმა ფილმის მთავარ პერსონაჟთა სახელები დავირქვით: მალმგრეში (მამუკა შენგელია), ძაი (თეიმურ ჯაფარიძე), ჯოკანი (ლევან სააკაძე) და უმბერტო მობილე (თქვენი მონამორჩილი). ბატონ ნიკო ბერუჩაშვილს მივაკერეთ იმ პერიოდში არტტიული ექსპედიციების საერთო ხელმძღვანელის, ნორვეგიელი რუალ ამუნდსენის სახელი. ჩვენი თანაარსმელები, სტუდენტები ქვეყნის სხვადასხვა უნივერსიტეტიდან ჩვენი სახელებით აღარცკი მოგვმართავდნენ.

ლევანი აქტიურად მონაწილეობდა საველე კვლევებში და შემდგ ექსპედიციის ეგიდით გამართულ სამეცნიერო სტუდენტურ კონფერენციაზეც გამოვიდა მოხსენებით.

ექსპედიციის პერიპეტიები თითოეული ჩვენგანისთვის ტკბილ მოგონებებად დარჩა. ვინ მოთვლის, რამდენ თავგადასავალს ვყვებოდით, როდესაც ლევანთან ერთად ვიკრიბებოდით მეგობრები, რამდენჯერ გულაანად გვიცინია კურიოზულ მემბიზვეებსა და ამბებზე.

ლევან სააკაძემ სამეცნიერო ხარისხი კიევის უნივერსიტეტში დაიცვა. ეს იყო სსრკ-ის დამლისა და შემდგომ პერიოდში. ურთიერთობა უკვე აღარ გვქონდა. ეს საკმაო ხანს გაგრძელდა.

ლევანი სამშობლოს დაახლოებით თორმეტი წლის წინ დაუბრუნდა და კარიერა ახალგაზრის სახელმწიფო უნივერსიტეტში სამეცნიერო-შედაგოგიურ მოღვაწეობას დაუკავშირა. ამის შემდეგ ლევანი ხშირად ჩამოდიოდა თბილისში და, მესაბამისად, ხშირი შეხვედრებიც გვქონდა. ერთ დღეს დამირეკა ჩვენმა გულითადმა მეგობარმა გია სირაძემ და ლევანის მოულოდნელი გარდაცვალების სამწუხარო ამბავი მაცნობა. ეს ყველაფერი სრულიად მოულოდნელი იყო.

არასდროს დამავიწყდება ლევანის ხმა ტელეფონში და მისი ზრდილობიანი მომარჯვა თავის დიდი ხნის მეგობარ თენგიზ გორდეზიანისადმი: „ხომ არ განუხებთ, ბატონო პროფესორო?" და ჩემი პასუხი: „გისმენთ, ბატონო პროფესორო!"

ლევანი ამაყობდა თავისი წარმომავლობით. ჩვენ ხშირად ვსაუბრობდით მისი სასახელო წინაპრის, დიდი მოურავის მოღვაწეობის შესახებ.

ლევანი ეროუღიი გახლდათ და ყოველთვის სასიამოვნო იყო მასთან ბაასი ნებისმიერ თემაზე, გრძნობდი, რომ ესაუბრებოდი განათლებულ, ზრდილობიან, დახვეწილი მანერების მქონე გულისხმიერ ადამიანს.

ჩემმა ლევან, ჩემო მეგობარო და კაცურო კაცო, სასუფეველი დაუმკვიდროს უფალმა შენს მართალ სულს, განსვენე იქ, სადაც მართალნი განსვენებენ. სამზეოში დარჩენილი შენი მეგობრები არასოდეს დავიივიწყებთ შენს სახელს და ვიცხოვრებთ იმის იმედით, რომ ოდესმე ისევ შევხვდებით განსხვავებულ ცხოვრებასა და განზომილებებში.

ნათელი დაადგეს ჩვენი გულითადი მეგობრის, ლევან სააკაძის მართალ და კაცურ სულს.

ᲚᲔᲕᲐᲜ ᲡᲐᲐᲙᲐᲫᲔ

ᲫᲕᲔᲚᲘ ᲠᲘᲗᲣᲚᲘᲡᲒᲐᲜ

*

მოვიდა ცრემლი, მოვიდა ტკივილი.
გამოდი! გამოდი! ვეძახი მე მის სულს,
მაგრამ ის გამიქრა, ვითარცა აჩრდილი,
ნავიდა! ნავიდა! და აღარ ბრუნდება,
როგორ დავაწყნარო მე ჩემი ბუნება.
მე მინდა ცრემლები, მე მინდა მოთმენა
ამ დიდი ტკივილის, რომელიც დამაკლდა
და მერე ვინაგრებ და ისევ ვინაგრებ,
როგორც სამოთხეში გასული აჩრდილი.

ᲡᲐᲜᲐ ᲓᲐ ᲐᲜᲐ

მდუმარებით ჩამოცლილი მდინარე,
მე რა ვქნა, რომ ასე ჩუმად ვიარე.
მე წავიღე ბევრი კარგი ოცნება.
დამიბრუნდა? აღარ მინდა ლოდინი.
რით დავინყო ისევ ეს მოლოდინი.
დავიტოვე მხოლოდ ერთი ოცნება,
სალმიეს და ნასტიას მოგონება!

Ე.-Ს

ჩამოწვა ღამე, გამოჩნდა ზეცა,
ზეცა ანკარა და გაყინული.
მე ოდნავ შევიცინე და გამიკვირდა,
რომ შევიგრძენი ეს სიხარული.
მე წინაპრებთან მომინდა ყოფნა,
ყოფნა ფაქიზი და სანუკვარი,
და დამრჩა სევდა, სევდა ულევი,
ვერ ავიხდინე ეს სიყვარული.

*

მე რო მოვედი და შენც მოხვედი,
და რომ დამისხი წითელი ღვინო,
მე გოოცებით ხელი დავარტყი იმ პიანინოს,
რომელიც, თითქოს ყარაჩოელები,
გამომედევნა და დამიძახა:
მობრძანდითო, ბატონო, აქ არის ყოველი
და ის ყოველი გამიხდა ბინდად!

Ი. Ნ.

სდუმდა მთაწმინდა, სდუმდა იმედი
და მე ცრემლები დამრჩა და დამრჩა
ის ნაზი, მშფოთვარე ჩემი ბავშვობა;
და ახალგაზრდობა თავის ფიქრებით.
ფიქრები რიგში, ფიქრები სვეტში
და გახსენება ამ სიყვარულის,
რომელიც ჩამრჩა მე შესართავში,
გულის სიღრმეში, და გაფანტული
მოვიდა წვიმა, მომეალერსა
და მითხრა: მარტო არ ღირს სიცოცხლე!
მომინდა კვლავაც ის შემოდგომა
და რომ მე შენთან ისევ ვიცოცხლებ!

*

დამეწყო ბოდვა, დამეტყო ცრემლი
მე ვერ ავიტან ამდენ სიცრუეს.
ჩემს სანაპიროს მოადგა გემი
და ცდილობს იგი, რომ ამატროს,
მაგრამ როგორც კი „მოხვდა" იმედი,
იცვალა გეზი და გასცდა ნაპირს,
და წარემართა სხვის გასართობად,
რომ მას სიცოცხლე გაუხანგრძლივოს.
ნაზად და სახტად, მშვიდად და მარდად,
და მე დამჩრება ისევ სილაღე,
ის ლაღი ეშხი და პაემანი.
შევცქერი თბილისს, მომინდა სიტყვა,
მოგონებებით სავსე აჩრდილი,
მოვიდა სიტყვა, გამომაფხიზლა
და უცნობ ნაპირს მოადგა გემი!

*

წავედი ფიქრებში,
გავედი ღრუბლებში,
და ამსობიანი მოვიდა ნისული,
დამპარო გრძნობით, დამპარო ტრფობით,
გამიხალისა ცხოვრების ხიბლი.
წავედი, წავედი და ვეღარ ვბრუნდები,
დაღლილი ღამით, დაღლილი დღისით.
მოვალ და მოვალ მე ისევ ფერებით,
დღისით და მზისით, მთვარით და ხიბლით.

*

დავეცი მარტო, არ ვიცი, რატომ
მოვიდა ღამე და დამინახა,
როგორც ნანატრი და ნაზი თრთოლვა.
გავიდა ხანი და მე ვინატრე
მე მამაჩრემის მნუხარე სახე
და მე წავედი ფიქრებში ღამით
მორჩილი ბავშვი და ოდნავ მდუმარე!

Ვ-Ს

ის სივრცე გაქრა, მოვიდა სევდა
და მრჩება გულში ეს სინანული,
ნანატრი თოვლი, ნანატრი ზეცა
და ისევ ფარული ეს სიხარული.
იქნებ მე ვცდები, რომ აღარ ვნანობ,
იქნებ მე ვცდები, რომ აღარ მესმის
ტკივილი მისი, ვით ეს სიზმარი
და დაკარგული ოცნება რთული.
წლები გარბიან, წლები გვშორდება
და სინანული მრჩება უთქმელი.
მოვიდა ღამე და მე განვიცდი,
ნუთუ დაინყო ეს დასასრული.

გაგრძელება. დასაწყისი იხ. „ლს", № 14, 2024

აღმოჩნდა, რომ გასაკეთებელი ჯერ კიდევ იყო... გურამიშვილის დაბადების 275 წლისთავისთვის ორი გამოქვეყნებლიის, „ხელოვნებისა" და „ბასტეტის ბავშვის" (რაც უკრაინულად ასევე „ხელოვნებას" ნიშნავს) ერთობლივი ფესტივალი „დავითიანი" გამოიცა სამ ენაზე - ქართულ, უკრაინულ და რუსულ - ენებზე, რომელიც ოფიციალურად ვეგვანი დერეფენკოს ჩანაწერული ხელიდან იყო გადოწერებული.

მიკოლა ბაჯანი აკინტნერულებდა ნიგნის მოშზადების ყველა ეტაპს - მაკეტის მოშზადებით დაწყებული და საკორექტორო ანაბეჭდების კითხვით დამთავრებული. ყოველს სახელმწიფო კონსერვატორიის დიდ დარბაზში, სადაც 1980 წლის 15 ოქტომბერს მიკოლა ბაჯანის თაგმეფდამარეონი გურამიშვილის დაბადების 275 წლისთავი აღინიშნა, ამ გამოცემის მესაკინდან უმეველესი იყო ფიდეა. იქვე მიელტანდა დიდი გურამიშვილის კიდევ ერთი, ქართულ-უკრაინული ტრანსკრიპტი ბეჭედი, რომელიც ეკუთვნოდა ბერეზოვანის ბაჯანოელ ბაჯანოელ „კრაკორმა" („ფრთაშ") უძველეს. მე ძალიან ბევრი ვფიფრობდი ამ ნიგნის პასუხისმგებელი რედაქტორი. მართალია, მთელი ჩემი „პასუხისმგებლობა" თარგმანის დედანთან მეფლერებასა და მათ ზუსტად შეპირისპირებაში გამოიხატებოდა. ამისთვის ეკლერეობთა ეიჯაქი თბილისისა და ხარკოვის სტუმბეში და ერთფროვნად ვასრულებდი კორექტორის თუ მეთარგმანის როლს, რათა უკრაინელ მპეფდადეს ქართული ტექსტები ერთმანეთში არეოდათ (ტრუფელი, ჩემ გარდა, კიდევ ორი სპეციალისტიც მყავდა, ხაერ მოლაშია და ოლგა ულიანენკო).

აქვე ბარემ ისაც ვიტყვი, რომ ჩემ ხელებში სამეოოვან გამოცემამიც მოშიხდა მცირეოდენი ნელილის შეტანა. შემთხეევა იმედნად უსეკეულო იყო, რომ ამაზეე ცორს ოროოდე სიტყვის თქმა.

ნიგნები უნდა დაბეჭდილიყო საზღვარგარეთის ეოოგრაფიულ ბაზაზე, ოოგორ ალბანეთში. ბაკეტის შეგეგენისას აღმოჩნდა, რომ რუსული თარგმანს აკლდა თავი „ქართველი ფუდალთა მეგვარეობიოის იგავი". ზაბლოოკეკოს იგი რაღაც მიზეზის გამო გამოტოვებინა (ოეგი ამჯობინი, მიზეზი თვით ამ თავის მინაარსი იყო. გურამიშვილი პოეტურად გადმოგვცემს ცნობილ ეკრრსის ბაგოკაჩინთა სამეფო დიასპორის ბიბლიოფრ წარმოპობაზე, რაც ლიტერატურის მაბრმნელ კანონმდებლობას შეიძლებოდა დაუფუძვებელ სითამამედ მოსჩვენებოდათ ან ეჭიგბ სულაც თანამედროვე კონიუნქტურაში კარგად გარკვეულმა მთარგმნელმა აარიდა თავი ბათაბალაკს(!). არადა ქართულ-უკრაინულ-რუსული ტექსტების ოოცულობა ოდენბერო უნდა ყოფილიყო. მეიემნა გამოოგეებული თავის სასნრაფოდ თარგმნის ოუკოლხლობაზ. ირლეეოდა ზაგანოსაცდელ და უკვე ქართველი მნეოლობას ეკეიენინ ემეეტენოდა.

მიკოლა ბაჯანი იმნანად საავადმყოფოში იწვა, მაგრამ, სისუფლის მოუხედავად, სიტუაციის გამოსწორებას ეეეიდა. დამიოეა, საქმის ვითარება ამისანაა და მითხრა:

ბმკარეფის გასაკეთებლად და მთარგმნელად მოსაძებნად ფრო ალარა გვაქვს, ამიტომ სკადეი, ის თავი თეეთონეე თარგმნითო. გადოდეეთ სამმოდენ ერთ კეეიოს. ამ შემთოვაზებამ გამაოგნა ფა, ცხადია, უარი ეეუთხარი, მე ხომ ლეეკნი რუსულად არასოდეს მეთარგმნია. მით უფრო, რომ საქმე ეხებოდა „დავითიანის" მოეელ თავს, რომელიც ბუნებრივად უნდა შეხამებოდა ისეთი ოსტატის თარგმანს, როგორიც ნიკოლაზ ზაბოლოცკეი გახლდათ.

ბაჯანმა ჩემს აარგუმენტებს ყური არ ათხოეა და გასაბმნეგეეთდა მთხრა: „ხადეთ, ეფიქროთ, ყველაფერი კარგად იქნება. როცა ძალიან გაგიჭირდეს, დამირეკეთ პირადპირ ბალაგბანი, ერთად ვიღონთო რაღეა „ეეეეეხნოსნის" თარგმნისას მეოონი შემთხეევა, როცა მეოოხე როთისოეეეს ირეკნი, მაქციმ რილეკეეთ ამოოხვა მორეეეა!"

სანამ თარგმანს ეუკონკტებდი, მიკოლა ბაჯანი საავადმყოფოდან გამოეეეეა, და, ამა, ეზოკენ პოეტის სამნათა კაბინეტში, სადაც იგი ფანქრით ხელში კითხულობს ჩემს მრავალგანზეკულ თარგმანს. თითქმის დარწმუნებული ვარ, რომ საკაა გაგიგიოეეს ბმიმე ამოოხერაა და თანაგარეობთი წარმოთქმულ „ბედაინ", მაგრამ ჩემგდ გასაოგრად ბაჯანი მიეეეს თარგმანს, რასაც ბოლოთ მინერალი მცირე რეცენზიითაც ადასტურებს: „ეე ნაოეკთხე რაული ჩილაჩავა მიერ თარგმნილი ეს სტროფები, მოეეეი მთარგმნელს რამდენიმე მეორეხარისხოვანი ეენიეენა. საერთოდ კი მიმაჩნია, რომ ამ თარგმანის დამეეფდა ჩეიძლება - პოეტური ფორმის თვალსაზრისით იგი დამაკმაყოფილებელია, მინაარსის მხრივ კი რაეულ ჩილაჩავას ჩემზე მეტი გოგეეეა."

მიკოლა ბაჯანის ამეკარი ნაკეეხებია და ბოლოს ბაჯანმა ასალი ბაკეფური ოდეა გასაენერგა, რომელსაც, როგორც ყოველოეეეს, სიმონ ჩიქოვანს უზეარებდა.

„ეე ეე ასალკაზრდა პოეტებთან ერთად ჩაეოდეეე თანამედროეე ქართული პოეზიის ანთოლოგიის მსგავსი რაღა�ეკეეთება (მაგრამ სხვადასხვა მიზეზთა გამო ამ ჩანაფიერის განხორციელებას ვერ მოხერხდა. ახალგაზრდული ქართული პოეზიის ანთოლოგია „ბზის მგეკვანი" გამოეეედა 1970 წელს გამომცემლობა „ მოლოდინ", მოშზადებული ბაჯანის მონაეეეეეების მიერ, მაგრამ თავად მისი მონაანოლეების გარეშე). ამნეკნა ამ თეეთიდაკერეეეულ ყმანეეილი ხალხთან მუშაობა. მას ეუდი გაეუკავრდეეეა ასპარეეეი, საამისოოდ კი ძალი არ ეყოოფნა. მართალია, ბეეერი გაეკვირეა საკირო არაა - ამაი ისეედაც საკმაოდ გაუუკვირდნენ." ეს ნანუკეეი 1964 წლის 3 აგვისტოს გაგზავნილი წერილეეანაა. მიკოლა ბაჯანს მხედველობაში ჰყავდა ფ. ბაელიჩკო, ი. ფრაჩი, ვ. კოროტიჩი და სხვები, რომლებიც თამამად არიდეკეეენენ ძველ სტეეეოტიპებს და ამკეკდრეფდნენ ახალ პოეტურ ტაროეეებს.

ნიმიერი ახალგაზრდების აღმოჩენა და მათი მხარდაჭერა მიკოლა ბაჯანის შინაგანი მოთხოენილება იყო. ამიტომაც ნაოეკვანა ბმნ ზეემთარნამეეეელი პოეტები საკარსეკელოში უკრაინული ლიტერატურის დეკადაზე.

ფეკადა, რომელიც საკარსეკელოში ირიდან თორნეტ ოტკობრმაზედ ჩამტარდა, მიკოლა ბაჯანის 60 წლეის ოეუბილეს დაემთხეა. ეს იყო ქართული მნერლობის ჯერ კიდევ ბეედნიერი ნანა, როცა მის ცისკიფერნენ კაპკაპეშდენენ კ. გამსახურდიას, გ. ლეკონიის, ი. გრიშაშვილის, ს. ჩიკოვანის (თუმცა თვალისმრნი წაროთეკეა, ინტერსიოერად მუშაობს) ეარსკკვლავები.

ეეშმდგომში მიკოლა ბაჯანი ისსეეებდა, რომ მსგავსი ადამიანის დდეე ფრე მანამდე და არც შემდეგ არ ამეეია. ფეკადა მისთვის იყო სიტყბეკეეი მოგ ხაოოოობა, „ეეეფხისაყოსნისა" და „დავითიანის" მთავარენმი თარგმნის წლეეი - ფასსაბარაში იგი ფიერით უბრეწდებოდა მთრეული 1935 ნელეს, როცა ასეეთივე მოგ ზაოერობისას არაგეკი პირზე მანკანას, რომელნიც ბასთან ერთად ისსდნენ ფასო ბორეკეეე; ილი მოსაპვიდეთ და ალეკსანდრე ქუთათელი. ნინა ბორპპალი მოსცვრა, საბედნიეოდ, მანკანა ნელა მიგიოდა და მმელოდა ფამბარეკეეენა მოსსნრო (ამის თაობაზე ბაკანმა ნერილეთი მოოეთხო ვიტკონ გოლეკეეეს).

სხვათა ორის, ქართველ მეგობრებთან მოგზაურობისას ბაჯანს რიდაკნაირი ბეეეაზეეი ფაოდდეფდა თან. მსგავსი ამბავი განმეორდა უკვე 50-თან ნლეეპნი, როცა იგი მორგორიდან დაეეეე გურამიშვილის სხეეენის საოლეთ-დან სიმონ და მარაკვი ჩიქოვანებთან ერთად ბრეწდებოდა. იგი ლამე, ბეემხეეარმა მანქანამ, რომლის მძღოოლაკ, ოოგორც ჩანდა, ჩანსაკენ „ბორნა" მმლაერად გაპკრა, გვეეეეე

ᲜᲘᲜᲘᲜ

ᲮᲜᲘᲠᲐᲒᲘ ᲬᲐᲛᲘᲜᲘᲗᲮᲘᲐᲗᲐ, ᲐᲓᲠᲔᲣᲚᲘ ᲔᲚᲖᲐᲨᲘ, ᲠᲐᲡᲐᲯᲐᲠᲔᲣᲚᲘᲐ, ᲛᲘᲛᲦᲘᲜᲘ ᲔᲜᲘᲜᲘᲜ ᲨᲘᲠᲘᲡ ᲥᲣᲩᲐᲨᲘ ᲔᲬᲝᲠᲔᲑᲐᲓᲐ ᲜᲘᲜᲘᲜᲘᲡ ᲬᲘᲠᲘᲡ ᲓᲐᲓᲒᲘᲜᲔᲑᲘᲡᲗᲕᲘᲡ. ᲐᲗᲐᲬᲘᲚᲘᲡ ᲬᲘᲠᲘᲡ ᲐᲠ ᲪᲔᲮᲐᲚᲘᲐᲜᲘᲐ. ᲛᲔᲠᲘ ᲛᲘᲡᲘ ᲓᲐᲓᲒᲘᲜᲔᲑᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲨᲔᲡᲐᲫᲚᲔᲑᲔᲚᲘ ᲐᲠᲘᲡ, ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲐᲠ ᲪᲔᲮᲐᲚᲘᲐᲜᲘᲐ. ᲐᲗᲐᲬᲘᲚᲘᲡ ᲬᲘᲠᲘᲡ ᲐᲠᲘᲡ ᲛᲔᲠᲘ ᲛᲘᲡᲘ ᲓᲐᲓᲒᲘᲜᲔᲑᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲨᲔᲡᲐᲫᲚᲔᲑᲔᲚᲘ

პაატა სერგულაძე

დიდი, გამორჩეული, ღირსეული ანდრია აფაქიძე – 110

ამ წერილში არ ვისაუბრებ ბატონ ანდრია აფაქიძის მეცნიერულ დამსახურებებზე. ვეცდები, მეთხუთეს ცოტა სხვა კუთხით ნარმოვიჩინო მისი პიროვნება.

ბატონ ანდრია აფაქიძესთან ბევრი რამ მაკავშირებდა და ძალიან ახლო ურთიერთობა ვქონდა. ეს ორი მიზეზით იყო განპირობებული. პირველი, რომ ბატონი ანდრი და მამაჩემი ახლო მეგობრები იყვნენ და, აქედან გამომდინარე, მის ძალიან ხშირად ვეხვდებოდი ხოლმე, მათ შორის ჩვენთან, ოჯახშიც. მეორე მიზეზი კი ჩემი ხშირი ურთიერთობისა უკვე შემდგომ, საქართველოს სიისტემრინი საზოგადოებაში ჩვენი თანამშრომლობა იყო.

ნინა საუკუნის 80-ია ნლები ბოლოს საქართველოს სიისტემრინი საზოგადოებასთან მე და ჩემმა მეგობარმა ახალგაზრა ისტორიკოსთა ასოციაციაა დავაფუძნეთ. ეცოტა მოგვიანებით კი ამ ასოციაციასთან სტუდენტ-ისტორიკოსთა ლიგაც შევმქნეთ. ამ ასოციაციისა და ხსენებული ლიგის სამსახურში ის ახალგაზრა ისტორიკოსები იყვნენ ჩართულნი, დღეს რომ უკვე ცნობილი პროფესორნი ბრძანან.

საქართველოს სიისტემრინი საზოგადოების თავმჯდომარედ მაშინ ბატონი ანდრია აფაქიძე ბრძანდებოდა, თქვენი მონა-ბოროშილი კი ახლად დაფუძნებული ახალგაზრა ისტორიკოსთა ასოციაციის ვიცეპრეზიდენტი ვიყავი. ამიტომ ბატონ ანდროს საკმაოდ ხშირად ვხვდებოდი. ასოციაციის გამართული მუშაობის ასანყობად ჩვენი უფროსი კოლეგებმის მხარდაჭერა გვჭირდებოდა. ბატონი ანდროც განსაკუთრებულ, ვიტყოდნი, მამობრივ მზრუნველობას იჩენდა ჩვენდამი და სხვა უფროს კოლეგებსაც აქეთკენ მოუწოდებდა.

ასევე ხშირი ურთიერთობისას ბატონ ანდროში თვალნათლივ ვხედავდი ერთ მარტო დიდ მეცნიერსა და მეცნიერების შესანიშნავ ორგანიზატორს, არამედ ძალიან თავმდაბალ, ბავშვივით ემოციურ, რანინელი თვისებებით დაჯილდოებულ პიროვნებას. მეცნიერ-ისტორიკოსს, რომელიც თუ ამას საქართველოს ეროვნული ინტერესები მოითხოვდა, შეეძლო საოცრად ჯრნილიულად და შეუფალიც ყოფილიყო. ჩემთვის ყველაზე მნიშვნელოვანი კი იმის გაგებიერება იყო, რომ შემოქმედს ბატონ ანდროსთვის, სხვა მესანიშნავ თვისებებთან ერთად, აფაძიანებთან ურთიერთობის განსაკუთრებული ნიჭიც ჰქონდა დანათლებული.

მასთან ურთიერთობიდან ერთი ამბავი მინდა გაგიბნევი.

ნინა საუკუნის 90-ანი წლები იდგა. ახალგაზრა ისტორიკოსთა ასოციაციიან გადგეს ყველიერთ ჩაგვეტარებინა სამეცნიერო კონფერენციი-ფიესტა, რომელიც საბჭოთა რუსეთის მიერ საქართველოს ოკუპაციის საკითხებს მიეძღვნებოდა.

მაშინ ეფუშაოსდა დეშოკრატიული ალმშენებლობანი და პოლიტიკოლოგიის ინსტიტუტში, რომელიც „იმელის" შენობაში იყო განთავსებული. ბატონ ანდროს ამ კონფერენციის ჩატარების საკითხი, რა თქმა უნდა, შეეუთანხმეთ და მისგან დასტურიც მივიღეთ. გადასაწყვეტი იყო საკითხი, თუ კონფერენციას სად ჩავატარებდით. ჩვენ გვინდოდა, რომ ის „იმელის" სხდომათა დარბაზში ჩაგვეტარებინა, ამას გარკვეულ სიმპოლურ დათვირთვასაც ვანიჭებდით. იმ პერიოდში ეროვნული მოძრაობა საკმაოდ მომძლავრებული იყო. ასევე აქტიურობდნენ ე. წ. „არაფორმალური გაერთიანებების" წარმომადგენლებიც (მაშინ ასე ეძახდნენ). მათ კონფერენციის ჩატარების შესახებგდა გაეგიათ და დასნერებასაც აპირებდნენ. შესაბამისმა სამსახურებმა ამის შესახებ შეიტყვეს და ზუმდგომის ორგანიზებიც საქმის კურსში ჩააყენეს. იქიდანაც არ დააყოვნეს და „იმელის" ხელმძღვანელებას ამ საკითხის მოგვარება დაავალეს. ჩემთან შემდგარი შეხვედრების შემდეგ მავანნი ფარულად, ფრთხილნენენ, რომ ჩვენ გადაწყვეტილებას არ შეეიცელდიდეთ და ეს კონფერენცია აუცილებლად ჩატარდებოდა. მათ ისიც გაიაზრეს, რომ კონფერენციის „იმელში" ჩატარებაზე უარის თქმა უხერხულ სიტუაციას შექმნიდა და საზოგადოებაში უფრო მეტ ხმაურსა და მოთქმა-მოთქმას გამოიწვევდა. ამიტომაც მის ჩატარებაზე დადგთანხმდნენ.

რა თქმა უნდა, ვიცოდი, რომ ამის თაობაზე ბატონ ანდროს აუცილებლად სამსახ ეკრანში ჩააყენებენენ და ვეელდი, ჩვენი შეხვედრისას საუბარში ეგი ამ თემას როდის ნამოწევდა. ჩვენმა რამდენიმე შეხვედრამ ისე ჩაიარა, რომ მის ამის შესახებ არაფერი უთქვამს. კონფერენციის ჩატარებამდე რამდენიმე დღით ადრე კი ბატონ ანდროს მამასთანი უთქვამს: „საადაბა კარგი ჩანაფიერი აქვს და ის ბოლოშიდე უნდა მივაყვანინთო"-ო. სასიტყოერი საზოგადოების თავმჯდომარის მხრიდან ასეთი მორალური მხარდაჭერის მაშინ ჩვენთვის, რა თქმა უნდა, დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა.

ხსენებული კონფერენცია-დისკუსია „1921 ნლის 25 თებერვალ" დანიშნული ფრონ, 26 თებერვალს, ფლის 12 საათზე „იმელის" საკაქმ დარბაზში ჩაგარდა. მეა, როგორც ველოდით, ეროვნული მოძრაობის ნარმომადგენლებიც ესწრებოდნენ. მოხსენებების შემდეგ ფო შეკითხვებიც, აზრის გამოთქმაც, დისკუსია-კამათიც, თუმცა ჩვენი ეროვნული მოძრაობის სასახეოდ ფუნდა ითქვას, რომ სამეცნიერო კონფერენცია აკადემიურ ჩარროვს არ გასცდენია.

კონფერენციის მსალეელთისას ბატონი ანდრო, სასიტყოერი საზოგადოების სხვა ხელმძღვანელებთან ერთად, პრეზიდიუმში ბრძანდებოდა და ვაბუბოდი, ლეღაცდა. თუმცა, კონფერენციის ბოლოს იგი სეფესტატეთ გამორჩანდა და ზაზგასმით აღნიშნა, რომ ასეთი კონფერენცია-დისკუსიის პირველად ჩატარება მნიშვნელოვანი მოვლენა იყო არა მარტო ქართველი ისტორიკოსებისთვის, არამედ მთელიანად ქართული საზოგადოებისათვის. საქართველოს სასიტყოერო საზოგადოების თავმჯდომარემ წრფელი გულით შეგვაქო და კონფერენციისა-დისკუსიის ჩატარებისათვის მადლობა გადაგვიხადა. ჩვენთვის ბანი ასეთი შეფასება, რასაკვირველია, ფრიად მნიშვნელოვანი და, არ დავმალავ, სასიამოვნოც იყო. ან, ასე ღირსეულად ამოგვიდგა მაზრამ მაშინ ახალგაზრა ისტორიკოსებს ჩვენი უფროსი კოლეგა, ბატონი ანდრია აფაქიძე.

არ შემიძლია არ გაგიხსენო ბატონი ანდროს დამოკიდებულება და ყურადღება ჩვენი ოჯახისადმი ჩვენთვის ძალიან ძნიშვ ეეროდენი, როდესაც მამა გარდაიცვალა. ხშირად ბატონი ანდროს რეკოფნენდაციით დავიწყე მუშაობა ისტორიის ინსტიტუტში, რაშიც თავისი სიტყვა თქვა ინსტიტუტის მაშინდელმა დირექტორმა, აკადემიკოსმა გიორგი ფელეიშოელმა, რისთვისაც მისი მადლიერიც ვარ. არქივში ვინახავ მათ ხელით დაწერილ დასაბუთებებს, თუ რა-ოდენ ტენდენციოზურად ჩაწერ დასაქმება ისტორიის ინსტიტუტში. მაშინაც გაკვირვებული დავრჩი და ფლესაც ოვიდე გრძნობა მეუფლება, თუ როგორი ყურადღებით ადევნებდნენ თვალს ღვანლმოსილი მეცნიერები ახალგაზრა კოლეგის სამეცნიერო საქმიანობას.

ბატონი ანდროს უეჭველი ხელმძღვანელობით ალინაშნა მამაჩემის. საკანონიერო ფიეინერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტმა, აკაკი ყურაულაძემ 80 ნლის ოფიციე. მაშინ აკადემიის პრეზიდიუმმა ამასთან დაკავშირებით სპეციალური დადგენილება მიიღო, საიუბილეო სხდომა კი 1993 ნლის 24 ივნისს, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში გაიმართა და მას აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტი ანდრია აფაქიძე და უნივერსიტეტის რექტორი რონ მეგრელეი უძღვებოდნენ. ეს ყველფერი ჩვენი ოჯახისთვის ფრიად მნიშვნელოვანი იყო.

ბატონი ანდრო თითქმის ყოველ საღამოს ეკიის პარკი სეირნობდა. მას ძალიან უყვარდა ქალაქი და მისი თამამად თავს ეკიის პარკშიც აქცევდა ხოლმე. რამდენჯერ მინახავს ბატონი ანდრო საჭადრაკო დაფასთან, იქ მყოთა გარეშეოვანი, რომლებიც ყურადღებით აკვირდებდნენ მის საჭადრაკო პარტიას. მისი ჭადრაკის პარტიები ყოველთვის საყოველთაო ყურადღების ცენტრში იყო მოქცეული. ვაკის პარკში ჩემს მეგობრებთან ერთად მეც საკმაოდ ხშირად ვიყავი და ბატონ ანდროს იქაც ვხვდებოდი. აქედან გამომდინარე, ჩემმა ვაკისპარკელმა მეგობრებმა კარგად იცოდნენ, თუ ვინ იყო ბატონი ანდრო და მის მიმართ ყოველთვის დიდ პატივისცემასა და რიდს ამჟღავნებდნენ.

ბატონმა ანდრომ მოლხენაც შესანიშნავი იცოდა. მახსოვს, ჩემს ერთ-ერთ დაბადების დღეზე ჩემს მეგობრებთან ერთად ისე კარგად მოილხინა, რომ მასთან ერთად გატარებული ის საღამოს მეგობრები დღესაც ისხენებენ. მას შესანიშნავი ოფორის გრძნობაც ქონდა და ანეკდოტებს მოსმენასაც და მოყოლაც ძალიან უყვარდა.

განსაკუთრებული სითბოთი და პატივისცემით მინდა მოვიკითხო ჩემი მეგობარი, ბატონი ანდროს ვაჟი, თავადი გუგა აფაქიძე. იგი ნლეგია რუსეთში, სანქტ-პეტერბურგში ცხოვრობს. სამსახურობრივი მოვალეობის გამოისახით ფიდი ხნით მოშორნა სანქტ-პეტერბურგში მუშაობამ და ცხოვრებამ. ამ პერიოდში ახლოს გავიცანი ბატონი გუგა აფაქიძე და მისი შესანიშნავი ოჯახი. ჩვენ ოჯახებით დაუმეგობრდით. რაკი ხელის კეთილური დედაოლესში ბატონი გუგა საკართველოსთვის საჭირო და მნიშვნელოვან საქმეებს აკეთებდა და ფლესაც ვანაგრძობს იქ მოღვაწეობას. მან შესანიშნავად იცის ყოველი ძირები და ფესვები და, აქედან გამომდინარე, თავადი გუგა აფაქიძე ძალზე მოხდენილად ატარებს თავის სახეულსა და გვარს. დიდ ფიდიანს ეტარებინოს!

ბატონმა ანდრია აფაქიძემ ღირსეულად ილვაწა თავისი ქვეყანისთვის. ქართულ მეცნიერებაში, ჩვენს ისტორიოგრაფიაში, მან დატოვა კვალი, ნათელი და ნაოფლელი. მის მიერ ჩატარებული სამეცნიერო კვლევები და შექმნილი ნ�-ები იქნება სანინაო ისინა, რომ ანდრია აფაქიძის სახელს მოვდგამ ქართველ ისტორიკოსებ ბატონიდა ფიდა ფოლიანებ ნარმოდგენ ამ ბრეგალი ქართველი ისტორიკოსები და არქეოლოგები.

სამარადისო ხსოვნა და ხსენება იყოს გამოჩენილი მეცნიერისა და პედაგოგის, საზოგადო მოღვაწის, სამეცნიერო მოქალაქისა და დიდებული ადამიანის, აკადემიკოს ანდრია აფაქიძისა!

რეიფილდი ქართულად

სანინარეფსო ნიგნი მიიღეს საქართველოს ისტორიის საკითხებით დაინტერესებულმა მკითხველებმა. გამომცემლობა „პალიტრა ე"-მა გამოსცა დონალდ რეიფილდის შრომა „საქართველო - იმპერიათა გზაჯვარედინი. სამოთხისმნელი ისტორია". თარგმნა ჯუანშერ ტოკარაძემ, კონსულტანტები ლევან გორგაშვილნი, მთავარი რედაქტორი -მაია ალექსიდარი.

ნიგნი შედგება ნინასიტყვაობისა და ოცდასამი თავისგან. ინფუმა ქართველთა ნარმოშობისთან და მთავრიები დამოუკიდებლობის აღდგენის შემდგომი პერიპეტიებით 2018 ნლის ჩათვლით. გამოიცემას ეროვნის ქრონოლოგია, ბიბლიოგრაფია, სავავარმო ნუსხები, რუკები და ანსაბრო სამიტები. შეიცავს 676 გვერდსა და 12-ფერენილან ფოტოსურათს.

დონალდ რეიფილდი, ბრიტანეთი ლიტერატურმცოდნე და ისტორიკოსი, აღიარებული ქართველოლოგი. იკვლევს ქართული ლიტერატურა, ფოლკლორისა და ლექსიკოგრაფიის საკითხებს. ავტორისა ფუნდამენტური შრომისა «ქართული ლიტერატურის ისტორია", მისი რედაქტორობით გამოვიდა «დიდი ქართულ-ინგლისური ლექსიკონი". ინგლისურ ენაზე თარგმნა ილია ჭავჭავაძის, აკაკი წერეთლის, ვაჟა-ფშაველას, მიხეილ ჯავახიშვილის, გალაკტიონ ტაბიძის, ოთარ ჭილაძისა და სხვა ქართველთა მწერალთა ნაწარმოებები.

ავტორის ნინასიტყვაობაში ვკითხულობთ: «ამ ნაშრომში საქართველოს ვანვიხილეთ, ჯერ ერთი, პოლიტიკურად, ანუ, როგორც დღევანდელ საზღვრებში მოქცეულ სახელმწიფოს (საერთაშორისო სამართალს ნორმების მიხედვით); მეორე, ეგზარქიფოფლად, როგორც სამხრეთ კავკასიაში მდებარე ტერიტორია. კერძოდ, არქაულ შავი ზღვიდან მდინარეების - ირონსა და მტკვრის შესართავამდე, და კავკასიონის მთავარი ქედიდან მცირე კავკასიონამდე, მდინარე ჭოროხის შესართავისა და მდინარე მტკვრის სათავის ჩამლილადან დაბოლოს, საქართველოს განვიხილავთ ისტორიული თვალსაზრისით, ანუ იმ საზღვრებში, რომელთა ნამნილე ამჟამად თანამედროვე თურქეთის, აზერბაიჯანისა და სომხეთის მემადგენლობაშია მოქცეული». X საუკუნის საკუთარი მოღვაწის - გიორგი მერჩულის მტკიცებით, საქართველოდ მოიხენიება ის ქვეყანა, სადაც ნინა-ალიაკეი ქართველთა ოლეკლიდენდა...

თავისთავად ცხადია, რომ უცხოელი, რომელიც ხელს ამა თუ იმ ქვეყნის ისტორიის აღნერას მოკიდებს, შეიძლება, მისთვის უცხო ერის ვანსაცდელსა და მისნრაფებებს სულ სხვანარად, უფრო ხელოვნად კი ეალეკვიდეს. არც ისაა გამორიცხული, რომ ეროვნულ სიფრანზე დაპატიჟებული თუ დაუპატიჟებელი უცხოელმანი სტეპანო ბაკიდ ბაკიდიფლეს და ეკიდმალ ეს ქედმალ-ოდ ოოიქეს, თუმცა მაინც ვაფეფდეს და ეოტყვი, რომ ინგლისური ენის, ლიტერატურისა და ისტორიის შესახებ ვაცოცენით უკეთ წერენ უცხოელები - დანიელები, ფრანგები, გერმანელები. ხშირად თუ არა, ზოგჯერ მაინც, სტუმარი ისეთ ამბავეს ხოლმე, რასაც ბასპინძელი ვერ ხეგავს ან, უბრალოდ, არ სურს, დაინახოს. ყოველ შემთხვევაში, ყოველთვის სასარგებლოა ისინ ცოდნა, თუ ეეენ ეხლები რას ფიქრობენ.

დაბოლოს, „ასტარი" ქვეყნის ისტორია ყველაზე ეეენ ოოოოოდაა. როგორც ასტეროოდი ვამეფ-ვებით იეეფოს ვეზს ფა ინსტიტუტი, ასევე ეაბარა სახელმნიფოოს ბეგ-ოდაა მუფამ ოეეფდება ფიდი ინსეენ-ბეგ ზეგადელნი. საქართველოს მრავალსაუკუნოვანი ისტორიის სირთულეს ეს ფაქტორიც განაპირობებს".

„საქართველო - იმპერიათა გზაჯვარედინი. სამოთხისმნელი ისტორია" პირველად 2012 ნელს დიდ ბრიტანეთში გამოიცა. 2017 ნელს შრომა, გაანალეტული რედაქციით, რუსეთის ფედერაციაში ფიდიეფდა. 2019 ნელს ნიგნი მეორედ ფიდიეფდა დიდ ბრიტანეთში.

1. გალაკტიონი თუ გალაკტიონი ანუ კ თუ ქ?

რაკი სხვადასხვა ფორს ამას ბევრი მეკითხება, უმჯობესი მგონია, ერთიანი პასუხი დაფიქრო იმის შესახებ, თუ ქორაფდა ბ რას ვფიქრობ.

ოლონდ გთხოვთ, გითავაზოთსინთო, რომ სხვას შეიძლება ამაზე სხვანაირად სხვა ეზრი აქონდეს.

ვფიქრობ. უნდა განვასხვაოთ ორი რამ, რაც განსხვავებულია თავად გალაკტიონთან:

ერთი მხრით, გალაკტიონი - (კ- თი) მისი, როგორც პოეტის სახელია.

ხოლო მეორე მხრით, თავადვე პოეტი გალაკტიონმა (ქ-თი) წერს, მაგალითად, ოფოდა, როგორც პირი, მოქალაქე, ენიმეს თხოვნით მიმართავს.

აღვევე, ორივე ფორმით მიმართავენ მის მიმწერაში საუთარი ოჯახის წევრები.

აქედან გამომდინარე, ვფიქრობ, რომ როგა მამაზე, როგორც პოეტზე, ესაუბრობთ, აუცილებელია დაკვეთი მის ნებას და ვთქვათ კ - გალაკტიონი - რაკი მისი ლექსტაბლეული ფაქტია. მაგრამ სხვაფერია, მასზე როგორც მოქალაქე პირზე საუბრისას - ორივე ფორმა ეზრი - მისაღებია.

(გაგიხსენთ - ანალოგიური სურათი გვაქვს «ეი-

სფერ»ანნნ ენის" შემთხვევაშიც. პაციენ ია ბელის ლიტერატურული სახელია პაოლო, ნიკოლოს ნაფორთანია - კოლეგ, ტიტე ტაბიძისა - ტიკიანი, ფიქტკო გაფრნდიდაბელია - ფიდეერიანი, ნიკოლოს ნაბიჩეკოსია - ნიკოლ და ჰ. ლიტერატურად, მათი ლიტერატურული სახელი რეალურ ყოფაშიც იყრებოდა ამენ ორიგენალად მოიხსენიებოდნენ. სხვათა შორის, ოფადათის ნლუაში ფიდის პარტიულმა ლიდერებმა მათ მოსთხოვეს, იმ სიტყვიდან გამოიტეტეს ენენანთ ენანარმებენი, რაც ოფიციალურად ეწერა ნამდვილ სახელ-გვარ-ფამილიაში. ეს ოფიციალურად ეწერ ვათ და ვინაც სიცოცხლე დასცალდა, ასეც მოიკვეთა.

ანუ კითხეთ ბუსუბაფა. უნდა დაკვანესთ, რომ ოფ ბეგ ანუ პოეტი ბალ - კ - ტიტ ტაბიძე, და მთელი ენა ფორმა უნდა გამოიყენონო, როგა ესაუბრობთ მასზე, როგორც მოქალაქე პირზე, მის ყოფაში ბოგორაფიაზე, არც ერთის, არც მეორე ფორმა ეზრ (ქ და ე - ნ.ბ.) გამოყენება არ უნდა ჩაითვალოს შეცდომად.

*

თუმცა ბ. ბაგალითად, მიორეენია, მოდად ე - გალაკტიონი ვთქვა, მასზე საუბრისას საქმე რომ გვიმარჩენი, თორემ სად ვარქვეო, ყოველ ჯერზე, როდის ესაუბრობ ამაზე, ორივე ფორმა პოეტზე და ფორდის - როგორც მოქალაქეზე, მით უმეტეს, როგა კომპეტენციაზე ვუდგები ამა, როგორც ენენის პოტასა და საბჭოთა ტატალიტარიზმის მეოცეალე ენენანი (თუ ბოლოლმდე ვერ გამოფილულ ბაროფენენა.

2. გალაკიანდეგა

მე ხომ გალაკტიონის მიმართ სიყვარულის ზედმეი მოტკეცე-მოტკეცის ფაზები მაქვს:

ანის პერიოდში, მის ვარდი, არაფერ არაფერად რომ არ მაჩანია რუსთაველის მეოე, ქართული პოეზიაში.

საბედნიეროდ, ეს მოდმეიდან არ გრძელდება ხენში და ნაცვლდება ფაზებით, როგა მის სახელს ეკრეა მიხსენებენ, ყველაზეფერი მეკვარეგა, ყველაზეფერ მალიზინგს ბინა.

სხვადასხვანაირი ფაზები კიდევ მაქვს.

ხან ეეჩრანეი და ვეფაშილიარულები, ხან დაკეენი კიდევ.

და ხანეფანეიდა, ეხეე არ გრძელდება დიდხანს.

საბოლოოდ, ერთიანაში - ესაა ალბათ ნამდვილი სიყვარული.

ან სიყვარული, როგორო	g მე შემიძლია.

ვენეეიანში ვარ და ცოტა გაკიეტეკეთ.

ეკუთან ეკეს-ნანდეკენი მალი ფეკეთი ვიარეთ, ვეხებალეთი ეეეონლაეს ქუჩებში, სან მარკოს მოედანზე ეკეჩეკეთ ეკალე, ოოოკენ, ოოს უყვალეს, ეოლამაზეს რეტტარანანი, ნეიმანი, რომელიც ნან თავსმაგნა ოფო, სან ფიდალეფეა. ეკეს ეკ მთელი დღე მოეკუფოდა ალბარ ალ ბალანანი.

გადადიოეკეთ ოფალი ოოალეი ალსაკეკეა და მარადეოოეთ ბალდან ქმეეეეკ ფიდალეეეს ოგალალეოოეი ალ ეკიეკეე ეკეეო, ვეოოალნინ... საადეკეკ, ბრონს დეალალეკ ბარანანეეეკ.

ერთი სანმეტალეთი ბალი ფაალალეეეთ კალიმეეკ-ნანეკეკ, ეოოტა ნაკალეეკ და ასე, ალ კალიმეეკ-ტრანდეკ გამოგვიეეედა.

გალალკეეთ ასეა ალეკეეს ფამენეო ფოკეეთა მოტკეეკ [ბიდან რიალტო. მოის მდინარე?] და თეთონსაც ვკრ მიეხვალო, როგორ აშეკეკეკეა სულ სხვა ალეკეანდან (,,ზალანარ") სიტყვა «გალალეკეკეკეა».

ნამდვილი პიროსკეფრაკეკი ფამეფარნთა გალალკეონის ამ ჯადოსანურ ხეოლოგიაზეზე და მკოონ, კიკეტას მიეხვალო, რას ნიშნავს, რომ

მდინარე და ფეემალეკ გალალეკეკეკეკეა ამ ალეკეანიალეკ, ალეკეკ-ზანანანთან, სადაც ორი მემონეკეკ ქალალეკეთ ეკეხალეკეა პოეტს.

«ეკეკ?! - რას ნიშნავს?!

ეფიდა ტეკეთ მეეეეოოალეზეთ ჩეეს ინტერპრეტაციას, მაგრამ ეკ ეიანეკეთ

გალალკეონის ანალეკ, მისეეთ ტკეეელოოალეთ შეკეანილ სიმბოლისტერი ესთეტიკის ეკეეე ზანანეკეკეკეეეე

პირველი საბჭოთაკორეელი

2024 წელს ნობელის პრემია ლიტერატურის დარგში მიენიჭა სამხრეთკორეელი პროზაიკოს ჰან განს. როგორც ნობელის კომიტეტი იუწყება, 53 წლის ქალბატონმა ჰან განმა ეს პრემია მიიღო „ინტენსიური პოეტური პროზისთვის, რომელიც ეწინააღმდეგება ისტორიული ტრავმებს და აშიშვლებს ადამიანთა ცხოვრების სისუსტეებსშ".

ეს გახლავთ პირველი საბჭოთაკორეელი მწერალი, რომელმაც ნობელი მიიღო. შემოქმედებითი გზა მან 1993 წელს დაიწყო, როდესაც ფურნალ „ლიტერატურა და საზოგადოებაში" ხუთი ლექსი გამოაქვეყნა. ამას მოჰყვა მოთხრობების კრებული სათაურით „აკაროლელის სიფაფრული".

ჰან განს მსოფლიო აღიარება მოუტანა რომანმა „ეგეტერიანელი ქალი", რომელსაც 2016 წელს ბუკერის პრემია მიიღო, ამან საერთაშორისო გაყიდვების ისეთი ზუმი გამოიწვია, რომ მწერალი, ცოტა არ იყოს, დაიძინა და აღიარა, საყოველთაო ყურადღება ხასიათის მიმძიმეს და განმარტოება მირჩევნია. ბუკერის პრემიის გადაცემის დღეს ფურნალისტებისთვის უთქვამს: „ზე ექ მეგროთი მოვედი... მინდა ცხოვრება გაგრძელდეს ისე, თითქოს არაფერი მომხდარა".

ჰან განის შემოქმედების მთავარი თემებია ძალადობა და ტრავმები.

„ვსს' ახასიათებს სულისა და სხეულის, სიცოცხლისა და სიკვდილის კავშირთა უნიკალური მეგრძნობელ, და თავისი პოეტური და ექსპერიმენტული სტილის წყალობით ის გახდა თანამედროვე პროზის ნოვატორი". - აღნიშნავს ნობელის კომიტეტის თავმჯდომარე ანდერს ოლსონი.

2014 წელს ადამიანურ რომანში „ადამიანური ქცევები" ავტორი აღნერს 1980 წლის მის მშობლიურ ქალაქ კვანჯუში მომხდარ მასობრივ მკვლელობებს, როდესაც სამხედროებმა სასტიკად ჩაახშეს დემოკრატიის მომხრეთა პროტესტები.

რომან „ოთარი ნიგნის" (2016) მოქმედება ეფარშავაში მიმდინარეობს და მასში მთავარი ადგილი უკავია ომის სამშიერეულოს ხელოვნებას.

„ჩემი აზრით, ისტორიულ მოვლენებზე რომანის დაწერა არ ნიშნავს იმას, რომ ადგე და უფარალოდ მოაკეთე წარსულისამბავს, მთავარია ჩაყოლმავედ ადამიანურ ბუნებას". - ამბობს მწერალი ერთ-ერთ მარშანდელ ინტერვიუში.

2023 წელს კვანჯუში ნაკოთხულ ლექციაში ჰან განმა აღნიშნა, რომ სასტიკი სცენების ჩვენება, რომელებიც მის რომანებში გვხვდება, მიზნად ისახავს არა იმას, რომ წარმოაჩინოს ძალადობა, არამედ გაიმეჯოროს, გაეძევებინოს.

მნერალის არაერთხელ გამეცხადებია, რომ ლიტერატურა [illegible]ოის სამყაროს გაგზრნის საშუალებაა.

„ვეერ ფა გამუდმენთ ეეკითხეთ თავს - რა არის ცხოვრება რა არის სიკეთელე, რა არის სიკვდილი, ვინ ვარ მე? - თქვა მან კორეის ლიტერატურული თარგმანის ინსტიტუტში მეგვეგერისას, - როდესაც ვნერ, განსაკუთრებით როდესაც რომანებს ვნერ, განსაკუხლერდ ფრთი ეეშვები და თითოეულ ნიგნსეგ ვხარჯავ ეკერო, ორ, სამ, ოთხ ნელს".

როგორც „ამერიკის ხმის" რუსული სამსახური იტყობინება, ნელს ნობელის პრემია პრეტენდენტთა ოთხის ოყენენ ნუფეი ვა ტეინნერი, ალსტრალიელი ეკრანალ მარნენი, კანადელი ენ კარსონი, იაპონელი ჰარუკი მურაკამი, არგენტინელი სასან აირა და ჩინელი ანანგარდილები. მწერალი ქალი ცან სოუე რომელსაც ბუმეტკერში ბოლო დღეებმე მთავარ ფავორიტად მიიჩნევდნენ.

გთავაზობთ ფრაგმენტს ახალი ნობელიანის რომანიდან „ეეგეტარიანელი ქალი".

ჰან განი

ᲕᲔᲖᲔᲢᲐᲠᲘᲐᲜᲔᲚᲘ ᲥᲐᲚᲘ

სანამ ჩემი ცოლი ვეგეტარიანელი არ გახდა, ეერ დაეიჯერე, უფრო სწორად, აზრადაც არ მოსსვლია, რომ ის რაღაც გასაკუთრებული იყო. რაღა დაგიმალოთ და, ვერც პირველი შეხვედრისას შეენიშნე მასში რაიმე მიმზიდველი. არც მაღალი ეთქმოდა, არც დაბალი, ეარცხნილობა - არც გრძელი, არც მოკლე; მოცვითალოთ მშრალი კანი, ჩვეულებრივი თვალები, ოდნავ წინ წამოწეული ყვრმალები; ტანსაცმელი უფერული ტონებით - თითქოს ეშნიოდა, მკვეთრი ფერების არჩევით თავისი იმდაგიდაულობა არ გაემჟღავნებინა. ის მოვიდა ჩემთან. კაფეში, მაგიდასთან ეელდნი. მეგობლმეტად უბრალო მოდელის შავი ფეხსაცმელები ეცვა. ნაბიჯიც შესაბამისი ჰქონდა - არც სწრაფი, არც ნელი, არც გაბედული, არც გაუბედადი.

ვერავითარ ეეზს მასში ვერ შენიშნავდი, მაგრამ არც რიგზე გასსაკუთრებულ ნაკლს ატარებდა. სწორედ ამიტომ გახდა ჩემი ცოლი. არ მქონია იმის ალუზია, რომ მის ნაბეჭრამი ვიბოვიდი დახეენილობის, ფანტაზიის ან ორიგინალურობის ნაგბამლეს, მაგრამ გულს მიეეთებდა მისი უდრტვინეელობა. არ დამიწყია მანერების დაჯერა, არ მიცდია თავიდ ჭკეიან ან განათლებულ ადამიანად მომეჩვენებინა და ასეთი რაღაცები. გულს არ ვიხეთქავდი, როცა მეხეედრაზე ეაგეკიანებდი, არც ის მანალვლებდა, როცა ეენებლი ეეთი თავს ეადარებდი მოდურ ეურნალებში გამოქიმულ მამაკაცებს. უბრალოდ, მიზეზი არ მქონდა. არც იმაზე მიმეჩეოლია, ღიპი ჯერ კიდევ ოცდაათ წლამდე რომ წამმიყვარდა, არ მანალვლებდა ნერილი ფეხები და ვიწრო მხრები, რომლებზეეეც, ათასი მცდელობისა და სურვილის მიუხედავად, კუნთები არ მეტბობოდა, თქვენ წარმოიდგინეთ, სათვალეები არ ეაგდებები არც პატარა ასოს - ჩემი არსარულოოფილების იდუმალი კომპლექეესის წყაროს.

რა ვქნა, ასე ეარ მონყობილი, ეასაზომი და ადადჭარბებული არაფერი მიყვარს. ბავშვობაში ვყოფილიზნინდი, ეზოში ორასამი წლით უძეოსი ლღაბების წინამძღოლი ეიყავი. რიგი გაგიზარდე, ჩაგაბარე ეენეერსიტეტში, სადაც ოოლად შემეძლო სტიპენდიის მიღება, შემდეგ კი სავსებით მაკაყოფილებდა მცირეოდენი, მაგრამ სტაბილური ჯამაგირი, რომელსაც ეიღებდი პატარა ფირმაში, სადაც დიდად ადგასებდნენ ჩემს აროცთუ განსაკუთრებულ უნარებს. ამიტომ ქორნინება არაფერი გამოორჩეულ ქალზე ჩემთვის ბუნებრივი არჩევანი იყო. ისინი, ეინც ლამაზ, ჭკეიან, სეკსეალურ ან ზდიდარ ქალებად იყვნენ ცნობილნი, ჩემთვის მხოლოდ პრობლემურ არსებებად ითვლებოდნენ.

ერთი სიტყვით, ცოლმა გამიმართლა, შესანიშნავად ასრულებდა ჩვეულებრივი თანამეცხედრის როლს. ყოველ ღილით ზუსტად ეკეკუნე ილეიძებდა, ხარშავდა ბრინჯს, სუპს, ნვავდა თევზს და სუფრას ანყობდა. ამას გარდა, ერთგულად აკეებდა საოჯახო ბიუჯეტს, სტუდენტობის წლებიდანვე ჰქონდა ეს ჩვეეა გამომუშავებული. საათობრივი ანალი რომელილაც ინსტიტუტში, სადაც „კომპიუტერულ ნრაფიკას ასწავლიდნენ. პარალელურად კომიქსებზე ჩალიჩობდა, გამომცემლობასთან ეეო შეთანხმებული და მნიშვნელ ოეგზაენდა მასალებს, ეს იყო ნახატი ისტორიები, რომლებშიც „სუტყვიის ბუუმბეს" სვამდა.

უხმაურო ადამიანი იყო. არაფრით მაწუხებდა. სამსახურიდან რაც უნდა გეკან მოვსულიყავი, არასოდეს მკითხავდი, რატომ ეგვიანებდი. ზოგჯერ ჩვენი დასვენების დღეები ემთხვეოდა, მაგრამ არასოდეს უთხოვია, სადმე ნავიდეთო. საღამოობით, სანამ ეუფლობი ხელში ტელეეეზორთან ვიყავი წამოწოლილი, ის თავის ოთახში ფუსფუსებდა. ალბათ კომიქსებზე მუშაობდა ან კითხულობდა - თუ რაზე კრთობდა, ეს კითხეა იყო, მაგრამ იმდენად ეენტრიკული ნიგნებს აჩრეულა, გადადლაკა კი არ ბოგინდებოდა. ოთახიდან საღილის ან ეაბშპის დროს გამოდგიოდა, რათა საგმეკი მოემზადებინა. ასეთ ცოლთან ცხოვრებას კაკი საინტერესოს ნამდვილად ვერ უნოდებ, მაგრამ გამჩენს მადლობას ენორავდი იმისათვის, რომ არ შემხვდა ისეთი, რომელიც ღილიან საღამოდან ტელეეფონთან ეჯდებოდა და დაქალებთან ან თანამშრომლებთან ჭორაობით მოკლეადდა დროს და არც ისეთი, ნერვებს რომ დამიწეწადდა და ხმაურინან საოჯახო გარჩევებს მომინყობდა: ვერ ვიტანთ ასეთ ქალებს.

ერთი გამორჩეული თვისებმ მაინც ქმონდა, ბოეუსჰალტერები არ უყვარდა. ერთხელ, როცა ჯერ კიდევ ბქონდა მოფერების სურვილი, შემთხვევით ზურგზე ხელი დავუყენი და სკეტრის ქეეშ ბრეგზეეები რომ ეერ ვიგრძენი, ავსტქსდი. შეიძლება ამით რაღაცას მანიშნებს-მეეექი, გაგიფიქრეა და სხეა თეალით დავუწყე ყურება, მაგრამ, მართალი გითხრათ, ვერაფერი ვუპოვე, არაფერს მანიშნებდა, არაეეთარი ეფუმალი ნიშნები არ ჩანდა მის ქცევასა და ფიქრებში. კი, მაგრამ ის თუ ნიშანი არ იყო, მაშ რაღა იყო, რას მოასნავებდა - სიზარმაცესა თუ გონებაგაფაანებულობას? არაფერი მესმოდა. რაღა თქმა უნდა, სავსე მკეოდი ვერ დაიკვეხნდი და არც „ნო ბრა" მოუხდებოდა. მერჩრენნა, პოოროლითი შევსებული ბიუსტჰალტერი ეტარებინა და ძმაკაცების თვალში ყისმათიანად გამოვჩენილიყავი.

ქორნილის შემდეგ შინ ლიფი აღარ ჩაეცვამს. მარტო ზაფხულში იცვამდა, ისიც როცა საქმეზე მიედოდით. არ უნდოდა. ზედადანის ქეეშ ეკრტები გამოსჩენოდა. თუმცა ერთი საათიც არ გაგიდოდა, რომ დუეამეს იხსნდა. ღია ფერის თხელ ბლუზაში ან მოტმასსნილ კოფთაში მოპოშტეული ლიფი შესამჩნეკი ხდებოდა, მაგრამ მას ეს არ ანაღელებდა. ჩემს საყვედურზე თავს იმით იმარნილებდა, რომ ძალიან უძეერდა, ასე მგონია, სასაა სულს შემოგებებსო და დასძენდა, ეერ ეიგან, მკერდზე რომ რაღაც მაწეეპაო. რა ვიცი, რა გითხრათ, ქალის ტუალეტის ეს აესესეკარი არასოდეს მოგარეცია და ალბ, საიდან მეცოდინება. მართლა სულს უზუთავდა თუ არა. ერთი კი არის, სსეა ქალებს სულაც არ ეტყობოდათ, რომ ბიუსტჰალტერს ვერ იტანდნენ და ამიტომ ვერაფერით მოვიცილე ეეჭვი მისი გადაჭარბებული ბგრძნობიარობის მიმართ.

სხეა ყველაფერი მომწონდა მასში. ჩვენი თანაცხოვრების მეხუთე წელი დიინყო და რაადგან ეერთმანეთზე არ ეგიიდგებოდით, ჩვენში არც ფალლილობა და არც განნობიანობის მსგავსი რამ გაჩენილა. გასაღე მემოდგომამდე, სანამ ბინას გადავიეფორმებდით, ბავშვის გაჩენაზე არ გვიფიქრია, მაგრამ მერე თანდათან გამიჩნდა სურვილი, ჩემთვისაც დაეძახოთ „მამა". თებერვლის ბ სისხამ ღილამდე, როდესაც სამსახურულოში მდგარ, ღამის ხალათმოსსმული ცოლს შეეახლნო თვალი, ვერაფერით ნარმოვიდგენდი, რომ ჩვენი ცხოვრება ოდნავ მაინც შეიცვლებოდა.

*

- მანდ რას აკეთებ? - ეკითხე და საბაზაზოში შუქის ანთება დაეაპირე. გალეეენბამდე ერთი-ორი საათი იქნებოდა. საღამოს ლიტრა-ნახევარი სოჯუ დავლიე ამფოონენთან, შარდის ბუშტი მანეებოდა და ყელი მიშრებოდა.

- არ გესმის, მანდ რას აკეთებ-მეთქი?

სიცივეეე ამიტანა. შეეხედე. ძილბურანი ეცეტ გამიერა და გამოვფხიზდი. გამეშეეული იდგა და მაცივარს თვალს არ ეპორეკნიდა. სახის გამომეტყველებას სიბნელე უფარავდა, მაგრამ მთელი მისი ფიგურა რაღაც დამთრგუნველად მოემეედებოდა. შავი, შეუღებავი თმა ზღარბივით გაბურძგნილიყო. თეთრ ღამის პერანგზე ბოლოები დაგარგალოვებოდა და კოჭებზემოთ წვიეები მოეჩანდეა.

საძინებელთან შედარებით სამზარეულოში საკმაოდ ციოდა. მას სითბო უყვარდა, ამ ისე არ გამოვიდოდა, ეკაკეტი რომ არ მოეხურა და ფეხები დაბამბულ ეოშებში არ წაეყო. ახლა რა მოუვიდა? ნეტაც დიდი ხანია კე დგას? - დეეხშიველი, თხელ, საღამურში, რომელსაც ეგზაფხულიდან შემოდგომამდე ვერ ეეე

ეკაترინე ოთარაშვილი

(ემიგრანტი იტალიიდან)

ჩემო მამაულო

მე ნაძეკვებმდე მეშინია ცალ ფეხზე დგომა.
სიყვარულია რომ ვერ მოვედი თურმე შენამდე,
დრომ ანონიკოვი დაგვიწერა ოავიანი დღიდა,
ფერხთითი დაექცალ შესანირი სახლის ზედაზე,
ყველა ტარიამდე მეკონა, რომ დამრჩა საცალი,
ვერ გადადევეკე ალაზანი, მჭეხარე თერეკი,
დაგაპრალეზდა როცა ღალატს თავად ღალატი,
შემლილ სამყაროს ფეხს უყოლებ და რჩები
ერთი...
მე ჩემს სათქმელზე ვბაკმრნოს და არაფერად
ვაგდებ
ბოროტება მიერ ნამსხვრევებით იარების ხორცის,
რადგანაც სული ვერ დაეუთმე ხროვათა
ნარევნებს,
ვერ გავიმეტე, ვით შენი ცის ვარსკვლავათა
ზომელი,
განსაცდელები წერთნიან კაცსო, სიბრძნეა
თმენა,
ვემორჩილები დედამინას და ვარ სამყარო,
ვდგავარ უბრალოდ თავმდაბალი და ნამი დგება,
რომ ხელსალალი დამაფაცა შენი მამაო.
დღეს ხელი დამრჩა გამონდელი, ვერ მოგნეფი
კვლავაც,
დაეუბრუნდეები ღამის სიზმრებს, სინრფელის
ცოდვად...
შენი სახელის დანატოვარს გავყვები კვლავ.
მამაულო ჩემო,
დროს, მესაკუთრეს, დაეუხსნები და შენთან
მოვალ!

ზურაბ ჭანკვეტაძე

მსხვილი მანეები

სიყვარული ყოფილა ამ ცხოვრების მახე
თავი ბაბეში მეგონა როცა ისევ გნახე

ეთქვი დიდი დრო გასულა თითქოს
ფიქრში გაქრი
მაგრამ ვერ გავექეცეი მთავარ გულის
ძახილს

ღამე როცა მოვიდა მის აზრებთან ერთად
დაეკუქე ნერა დავინყე გრძნობის
სათქმელად

უცეკ როგორც უნნისთ მეთქი ენახავ
ვეტყვი
მაგრამ რაღაც მაკავებს თურმე მაშინ ვერ
ვთქვი

მშვიდად დავიარები ამ ფიქრებში
გარსულს
ისევ რაღაც არ მიშვებს არ მხდის ნებათ
დარსულს

ბოლოს უკეე მობეზრდა ცრუ გრძნობებში
გახვევა
რეალობამ შემიფარა მორჩა თვალის
ახვევა

სიყვარული ყოფილა თურმე ცალმხრივ
მახე
მისთვის გატაცება და ჩემთვის ნმინდა
სახე

ლუკა ლეკიაშვილი

***

მიყყვები ქუჩებს და მივსდევ ქარებს...
შენზე ფიქრები ზეცად მატარებს!
იმ დიალოგის გიგუური შარში
და ამ ქალაქის გიგუური ღამე...

გაგანდობ ლექსებს და გიხსნი კარებს,
შენზე ფიქრები ისევ მატარებს!
ისევ ლექსს გინერ... ისევ შენზე ენერ
და სევდას ლექსებს გადავატარებ!

უაზრობა მლლის მე ნაფიქრს ღამით
და სულელური ფიქრები დამსდევს!
მერე იგიგე..., კვლავ ლექსის წერა!..
და ისევ ისე გიგუური ღამე!

***

შევქმნი პეიზაჟს, როგორც კლიდ მონე...
შევაფასებ, ვით სალვადორ დალი!
სურეალიური ვარ ჯაზთა მქონე...
თუმც... არვის ესმის ჩემი ზრახვანი!

ვარ, როგორც დავინჩი სასახლის კარზე!..
მე ხელოვნებამ შემმოსა მრავლად!
გავუყევ ქარებს, როგორც ენა გოგი!..
და... მხოლოდ ჩემთვის პეიზაჟს ეხატავ!

***

ბუხარში ცეცხლის წნევე ალი...
სითბოს მზურვალებაც არის!..
კადრში გადაჭერი თვალი,
თითქოს ვარ სალვადორ დალი...

რეფისორი მძიმე სცენის
კვლავ სურეალიზმის მიღმა!
მინდა ხელოვნენის სცენა
იდეუმალებამ შემნიღა.

უკიდეგანობის მიღმა
კვლავ ამ ჰორიზონტს ვუმზერ.
ჩრდილში დფაფარული სახე
ხმას იღებს... და... მე მას ვუსმენ.

ისევ სარკე... და სარკეთთან მდგომი
სილუეტის კვალი
მთელის სულით შევიგრძენი
თითქოს... ვარ სალვადორ დალი.

ფუნჯი თითქოს ჩემი გზამკვლევი
ამ უსასრულო გზაზე.
დამდალლია მისი ჭერა ზოგჯერ...
ჯორჯზნენის ხაზზე.

***

ცოდვილ მიწაზე იღვრება სისხლი...
ამპარტავნება აქ იდგამს გვირგვინს!
სასახლის კარზე ჩუმი მხატვარი
სისხლის ღვარშია და ცისკენ მიდის!...

ნითელი ფერი მოედო ზეცას,
მეწამულშია ტყე და ველები!..
ამ უკუნეთში იმედიც გაქრა
და... ჩაიკეტა გასასვლელები!

ხმაურმა მოიცვა ხალხის გონება
გაუბორკოდა მათ ტმაგონება!
სიკეთითა არ ჩანს სულის ცხონება!...
ეს სიტყვა არვის ემახსოვრება!

***

პოეტად ვარ მოვლენილი ამ სამყაროს
ეს გახსოვდეს... მარტოობა მერგო ნილად.
როგორც მეფე, მეც დამტოვეს....
მიმატოვე სევდის ნილად...

გავუყევი ღამის ქუჩებს...
დდა მივყვები... ფიქრში... დარდში...
იმ საგრფოზე მოგონებებს
ვიცი უკეე, რომ ვერ წავდნი!

ახლა უკეე გვიანია,
ვეღარც გული უძლებს სიკვდილს!...
ვეღარ ენახავ ამ სამყაროს!...
ახლა უკეე ესეც ვიცი!

ნაწერებში ჩავდე გრძნობა,
და გულის ფიქრს ვტოვებ ლექსად,
ზეციისკენ ვარ მიმავალი...
ჩემს თავს ვყავარ ვულ მწყემსად.

მაგრამ შენ ხარ ერთადერთი!..,
ერთადერთი, ვიზეც ვფიქრობ.
ერთად-ერთი, ვინც მიყვარდა...
ვინც გულს მისცა დიდი სითბომ!

თამარ გაგოძე

ერთი დღე ფშავეთი

საშემოდგომო ფერთა გამაში,
ფშავს დიდი შეილის მშობლად ჩამდნარი,
საკსე მზითა და ოყლოს მარმაშით
მოვინახულეეთ ეაკეა ჩ ა ო გ ა ლ !..
ეედგა მანდილად ყინვაც გზად ნისლიც...
მთაც იყო თავმლილს ყორით გასკენილი...
ჩარგალს ვერ მივნვდნი სკარეფდა ისრიმდა
-
თეთრ გვირილებთან მწიფდა ასკილი!
... სძინავს აქ ტაძრის ყოფილ დიაკვანს -
ფუფლისგან მიხად მოზეელილ თიხას,
ჩარგალო, ბედის ურნეეგი აკვანს,
მეტი სამარემ რა უნდა გვითხრას?!
ნმინდა გიორგის ტაძარს მიმდგარი
საძვალე მცვეულ ჭგავს ადგილის დედის.
საფლავეთი ოტლიბს მამით მდიდარი,
ენანეთ სიმუხთლეეკ გულქანის ბედის,
სახლზე მეტად რომმქონდა მოვლილი
ქართველს ნასუფთა ბოლო სადგური...
ქვა - მრავალ ჭირგამოვლილი
რად ერყევეკ ქალის გულს დადგმული?!
ნინდისფერს მეტობს მიწყივ საწუთარო,
მიაყოს კაცთა სვე თავის ნებისად,
განაჩენია, მიწასაც უფრო
სავანე მიხას ახლოს ელიარსა...(!)
ბედის მორჩილი, კალაპოტმთვრალი
მინანნ კარეგბდა ნყნარად ჩარგლერა...
თითქოს ჩარგალში მიხა, გულქანი
და არც ლეკანი არ დაჩაგრულან!..
... გულს ჩაგვფენოდა ძონეულ-ფარჩად
სამკეიდრო, რასაც ქქვია მამფლი,
სიმცირე დროის ხინჯივით დადგრჩა,
მოვისაკალისეეთ კი ანანურ!
გამოეკეთხოვეთ ფშავის ლამაზ დღეს,
ნანახ-განცდილით ნამცივნ-გამბობრნი...
ჭვენოდა ბუბრის კეამლი ტალღად ტყეს...
ზემო ჩარგლის კარს იდგა ზამთარი.

ნანა ეხვაია

ყველას გავუბოიდან

იმდენი ფრამატული განცდაა თავმოყრილი, რომ ოუმრონი გამონეეულ ლიმლს სევდა ახლავს თან. საერთოდაც, მნერალს მიანნია,რომ "ქართველად ყოფნა არის ამბავი, რომელიც უნდა მოამეკვე." ამ ნიგნმა, მე პირადად, ჩარლი ჩაპლინის "ეეფრი კინო" გაგახსენა, რომელიც ჩემმა, სიცილის ნაცვალად. მხოლოდ სევდაარეკვ ღიმლის იმეკვდა ყოველთვის.

გიორგის ნიგნის ნაკითხვი კიდევ ერთხელ დაერწმეუნო, რომ ყველანი "ჩვენი ბავშვობიდან მოვდიოვართ" ან დროიდან, როცა ქეეცნობიერში ფეენებად ლაგდება ბავშვურად აღქმეული ამბები, რომლის სნორ ანალიზსაც მამინ ვერ ვახერხებთ. ერთხეკაც იენება და, ყველაფერი ამოტკეეხდება, სერპანტინივით მოგვეხვევა, შეგვეოჭავს და ცნობიერებას აგვიმღერეკეს-დეკრესა, ბფოთვა მოგვიეცავს. სნორედ ამეკვარრმა მდგომარეობამ ათქმევინა ალბათ გიორგის: "ბეური ფარდი და სიკეეფილი მეკოდა ზოურ ნუ სანმელ სიმორკსეედ." ასეთ ფროს გვნრძოდან კომპლექსენი, არასრულფასოვნების განცდა მიუხედავად იმისა, სულაც ფრიადოსანი რომე იყო. ყოველივე ამის ფონზე ძალიან გასათვალისწინებელია მნერლის შეგონება: " ნუ ჩააგმეეთ ბავშვებს ხუთი ზომით დიდ ბანდაჟს, ათი ზომით დიდ ფიქრებს." სნორედ აქედან გამომდინარე, გიორგი კეკეელიძის ნიგნი "წერილები ჩემი ბავშვობიდან" ყველა ის ადამიანის ბავშვობიდან გამოგზავნილი წერილებია, ვისაც დამორგუნველი განცდები ფსიქიკურ ამლილობად დაუჯდა. აღნიშნული ნიგნში მხოლოდ ნინაპირობებია მოთხრობილი, მაგრამ ის, რასაც გიორგი ასაჯაროვებს პირად საუბრებში თუ ლექციებზე, იმისთვის კეთდება, რომ შეეძლოს ბპოვონ ადამიანებმა, რომლებმაც მსგავსი მდგომარეობა გამოიარეს(ზოგმა საბჭოთა ფსიქიატროული ჯვრედმულები გამოელო-ამ სიტყვის პირდაპირი და გადაგანითი მნიშვნელობით).

გიორგი ბეერს აკეთებს მათთვის და ამ სფეროში მისი მოღვაწეობა დიდად აღემატება ნიგნს "წერილები ჩემი ბავშვობიდან-" დაკარსა ფსიქიკური ჯანმრთელობის ცენტრი "სანლი,"

მნარე პირად გამოცდილებას ეუზარეს ბუდგტორიას... საბჭოთა პერიოდში ფსიქეკურად სნეული ადამიანს მალავდნენ, ეაგდენ ეს ავადმყოფობა სირცხვილად ითვლებოდა საქართველოში.

გიორგიმ ტაბუ ეხსნა ამ თემას და რაც მთავარია, გეიმეენა, რომ არ გაუბორობეტია მძიმე ხვედრსროგორც ეს ხდება ღრმა დეპრესიის ეამს. თუმცა, პიროვნებასაც გაანჩია.); პირიქით, სხეთთა ჭეელს ეზეს ეიტს და პოოლობს კიდეც. ეს კი ლეთის დიდი მადლია. ლეთის ხელი გაგაგზის ყოველიეეს და ამის დასტური აღსარება და ზიარებაა, რომელიც თავიისუფლებს ადამიანს ძველი მბანჯგეეელ შეკრძნეებისგან და ბეეგბა ანოყნეს!!! ეს არ გამორიცხავს მედიკამენტური მკურნალობას. მთელმეტის, ახალი თაობის პრეპარატები გაციალებით ეფექტური, ვიდრე ბნელი საბჭოთა დროისა....

ჩვენ საკმაოდ დავეცალდით ნიგნს

"წერილები ჩემი ბავშვობიდან," მაგრამ გიორგი კეკეელიძე, სავარაუდოდ, მომდევნო ნიგნადაც მოუფრის თავს საკუთარ გამოცდილებას. ამის ალბათობის დაშვების საშუალებას იძლევა ის, რომ აღნიშნულ ნიგნს ანერია: "ნიგნი პირველი."

"წერილები ჩემი ბავშვობიდან" მაინც ოპტიმიზმს ბადებს, ვიდრე ნყენას ნარსულის გამო.

გიორგის ეუსურვებ ჯანმრთელობას და სიმხნეეეს!!!

12 ნოემბერი, 2024
ზუგდიდი.

მთავარი რედაქტორი **ივანე ვარიანაშვილი**
მთავარი რედაქტორის მოადგილე **ელიასგიდ ბეტრიველი**
ფინანსური მენეჯერი **ქეთევან ფეფიტარაშვილი**
კომპიუტერული უზრუნველყოფა: **ბელა ბეველსიანი, მზია ბარგალაძე**
დიზაინერ-დამკაბადონებელი, გვარეკელეანის სამსახური **ვოლოდარ ვანსკი**

„ლიტერატურული საქართველოს“
საბანკო ანგარიშის ნომერი:
საქართველოს ბანკი,
GE43BG0000000161665862

ბაზეთი ბეეოდის 2 კეირაში ერთხელ

დაბეჭდილია შპს
„საარის“ სტამბაში
მისამართი:
თბილისი, თეეფორე
მღვდლის 57

ISSN 2720-8540
9 772720 854003 >

ზანდუკელის №1; ტელ.: 293 69 77 E-Mail: litsaqartvelo@yahoo.com